

Gegužės 29-tą Chicagoje minimos pirmojo Lietuvos prezidento Antano Smetonos 120 metų gimimo ir 50 metų mirties sukaktys.

KELETAS MINČIŲ APIE ANTANĄ SMETONĄ

Mečys Valiukėnas

Antanas Smetona, Lietuvos valstybės prezidentas, laikraštininkas, kultūrininkas, Lietuvos Universiteto docentas, VD Universiteto garbės daktaras. Aleksandras Merkelis, Antano Smetonos monografijos autorius, taria: "A. Smetonai buvo lemta tapti kontroversine asmenybe, šiuo metu, gal būt, pačia kontroversiškiausia iš visų kadaise buvusių žymiųjų lietuvių. Vieniems jis žymus, daug lėmęs ir nusipelnęs lietuvių tautos veikėjas, kitiems – žmogus, daugiau Lietuvai bloga, negu gera padaręs; tokie, jei galėtų, A. Smetoną visai iš Lietuvos praeities išbrauktų..."

"1920, kovo 20". Tokiu pavadinimu, menu, pas mano tėvą aną metą puikavosi gerai atspausdinta knyga. Jos viršelyje didelė nuotrauka su užrašu Antanas Smetona, Lietuvos Respublikos prezidentas.

Vieną vakarą kalbamą knygą nusinešiau pas kaimyną, norėdamas pasirodyti su ja. Kai pas tą patį kaimyną vakaronei susirinko desėtkas kitų kaimynų-ūkinių, kurių dalis susidomėjo A. Smetonos portretu, nutraukė lošimą kortomis, o man įsakė skaityti tą knygą. Skačiau, kas tokie buvo M. Lietuvos atstovai ir kaip jie buvo 1920 kovo 20 priimti į

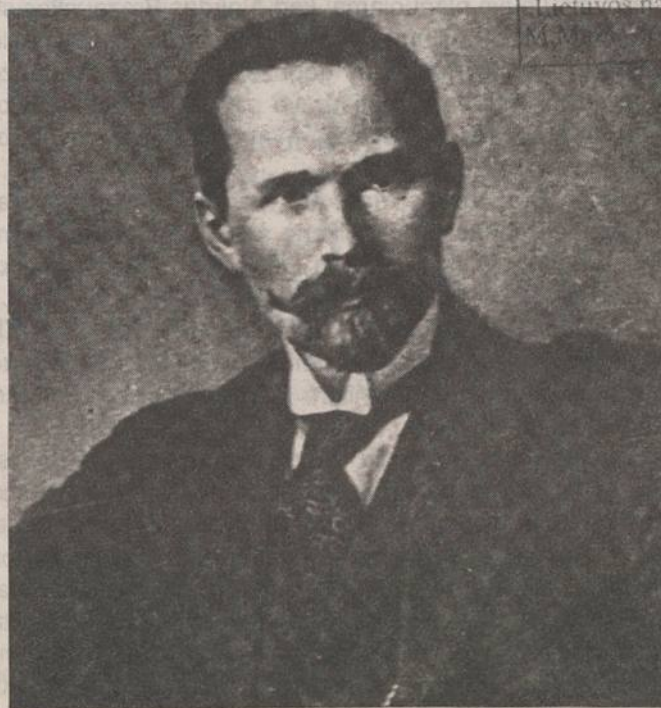
Lietuvos tarybą. Kitą dieną visas kaimas kalbėjo ir gėrėjosi, kad mūsų Lietuva jau turi valdžią, prezidentą – ūkininko vaiką ir Mažoji Lietuva jungiasi su D. Lietuva!

I I I seimo rinkimai. Buvau penktoje klasėje, 14 m. vyrukas. Domėjausi rinkimais į seimą, partijų mitingais. Štai mieste skelbimai ant stulpų – atvyko Antanas Smetona. Tą dieną iš gimnazijos spaudžiau tiesiog į salę. Laiku, apskr. viršininko J. Motiejūno–Valėvičiaus, dr. P. Svilo ir kt. lydimas, atvyko į salę kandidatas į seimą Antanas Smetona. Įžengęs į sceną ar šiaip ant pakilimo atsistojęs, pradėjo, tarytum pasaką, ramiai sekti, kaip mūsų Lietuva tvarkoma, kiek klaidų daroma. Esą užtenka kentėti dėl tų klaidų, laikas keisti valdžią. Klausytojų pilnutėlė neseniai pastatyta salė. Tvarka, nieks nešvilpauja, kaip neretai mitinguose būna, nieks triukšmo nekelia. A. Smetona, pranešimą baigęs, užsidega papirosą ir kviečia teikti klausimus raštu, pažada atsakyti. Klausimų susidarė visas pluoštas. Imdamas juos po vieną nuo viršaus, pradėjo atsakinėti. Atsakymų bendras vardiklis: aš sakiau, reikia keisti valdžią. Man itin įstrigo vienas klausimas: Ar tiesa,

kad Tamsta, būdamas... neatsiskaitei iš gautos paskolos Lietuvai 100,000 vienetų (nepamenu ko – markių, kronų?) Atsakymas: Aš sakiau ir ilgokai kalbėjau, kad dabartinė valdžia nemoka Lietuvą tvarkyti, nesirūpina jos finansais. Pilietis, kaip skelbia K. Ambrozaitis, iš-eikvojęs nemažą sumą valstybės pinigų, netraukiamas į teismą, nebaudžiamas... štai kalbasi su Jumis...

1926 gruodžio 17 perversmas įvyko be šūvio ir be gyvybės aukų. Valstybės priešaky atsistojo Antanas Smetona, o ministru pirmininku prof. A. Voldemaras. Sena formulė sako – kiekviena revoliucija ryja savo vaikus. Tas reiškėsi ir su gruodžio 17 aktyvistais. Neilgai trukus prasidėjo nesutarimai min. pirmininko su prezidentu, o 1929 m. į pastarojo pastabą – kad aš negaliu sutikti, kad mano parašu eitų įstatymai, kurių aš nesu matęs, gautas atsakymas: "Antanai, nepamiršk, kad esi prezidentas, kol aš noriu!" Prezidentas A. Smetona, pasirėmęs Lietuvos valstybės konstitucija, (49 ir 57) prof. Voldemaro ministerių kabinetą paleido ir naują sudaryti pavedė Juozui Tūbeliui,

Tuo tarpu visuomenėje visame krašte, ypač jaunomenėje, buvo šventai tikima, kad Lietuvos labui turi būti viršūnėje abu – A. Smetona ir A. Voldemaras. 1934 birželio 6 d. šturmas karininkų Kauno igulo-

Antanas Smetona.

je, tautininkų studentų demonstracijos 1939 m. tarytum savo uždaviniu laikė suvesti tuodu valstybininku į bendrą darbą...

Prezidentas Smetona buvo iškiliausias mūsų valstybininkas, politikas, visą gyvenimą rūpinęsis tautiniu lietuvių stiprėjimu, turėjo visuose luomuose, visose profesijose esančių lietuvių savo draugų, bendradarbių. Savo sprendimus darė ramiai ir logiškai galvodamas. Galbūt, ryškiausias momentas, jo išvykimas į užsienį, 1940 m., protestuojant prieš SSSR Lietuvos okupaciją. Kiek pastangų dėjo 1940 m., birželio 15-16 ir vėliau mūsų ministrai ir generolai kalbindami A. Smetoną grįžti į Kauną... Tik vėliau visi suprato, prof. M. Roe-

meriui paryškinus buvusią padėtį: "...Sovietai iš karto nelikvidavo nei Lietuvos valstybės, nei jos paskutinės veikusios 1938 metų konstitucijos. Atvirkščiai – sovietams, kurie, aišku, žinojo į ką tatai veda, ir siekė inkorporuoti Pabaltijį: pakeisti jos valstybinę, socialinę, ekonominę ir politinę struktūrą, rūpėjo, kad formaliai, teisiniais aktais, tasai inkorporacijos (aneksijos) procesas vyktų ne jų valstybės įsakytiniais aktais, bet tariaimais pačios Lietuvos teisiniais aktais, faktiškai užkulisiniu būdu inspiruojamais ir diktuojamais..."

Šiam sovietų siekimui prezidento Smetonos staugis išvykimas teisiniu pozicijū nebuvo parankus...

KETURIOS VALDŽIOS

G. Valčiukienė

Ketvirtąją valdžią save vadina spauda ir eterio atstovai. Mums, eiliniams, svarbu tik viena – teisingos ar ne tos valdžios ir kiek jos gina visus Lietuvos piliečius.

Įstatymų leidžiamąją ir vykdomąją mes jau nusivylėm: dabartinės apvogė mus, sunkiai per visą gyvenimą uždirbtus pinigus prilygindamos nusikalstamu būdu įgytiems. Mums jos – tik neteisėtų mokesčių sumanytojos ir ėmėjos, visai pamynusios amžinąją vertybę – socialinę teisingumą, ji paniekinamai nacionalsocializmu vadinančios. Jos – plėšriausios monopolistų valdžios, trokštančios iš tautos skurdinimo statydinti pasaulinio garso rezidencijas, pirkti moderniausius limuzinus, begėdiškai keliančios sau atlyginimus, nors turi gausius pašalinių,

dažnai neteisėtų pajamų šaltinius – tai patvirtino manipuliacijos su turto deklaravimo įstatymu. Būgštavome, kad mafija gali ateiti į valdžią. O ji, pasirodo, jau tenai. Jau savo letenomis sučiupo Lietuvos finansus ir ruošiasi susikimšti į godžius nasrus. Neturėjom, deja, Paknių... Bet kodėl visais pavojaus varpais nealiarmuoja Sikorskiai?!

Teisinė valdžia eilinių piliečių neapgina nuo vagių, apgavikų, prievartautojų, smurtininkų, monopolistų, gobšių valdininkų. Ji sukalbiškai tylėjo ir tyli, kai Lietuvą išdavinėję ir išdavinėjantys, apvaginęję ir apvaginęjantys žmonės kilo ir kyla į viršūnes. O audringos jaunystės prisiminimų liūliuojamas veikėjas ar nepadės lygybės ženklas tarp Nacionalinio saugumo ir (Nukelta į 3 psl.)

A. Smetonos jubiliejinį suvakčių organizatorė ALT S-gos Chicago skyriaus valdyba. Iš kairės: Jonas Levickas, vicepirm., Jonė Linkuvienė, vald. narė, Vanda Mažeikienė, sekretorė, Eleonora Valiukėnienė, pirm., Kazys Rožanskas, išdininkas.

Girdėta iš Vilniaus

• **ALGIRDO BRAZAUSKO VIZITAS Į VATIKANĄ [VYKS RUDENI].** Apie tai per pietus unciatūroje Algirdo Brazausko garbei pranešė Apaštalinis Nuncijus Arkivyskupas Justo Mullor Garcia. Pietūs surengti Lietuvos Prezidento vizito į Vatikaną proga.

Ankščiau buvo planuojama, kad Algirdas Brazauskas su Popiežiumi Jonu Pauliumi II Vatikane susitiks šio mėnesio pabaigoje. Tačiau Popiežius gegužės pradžioje susilaužė koją, jo susitikimų tvarkaraštis buvo pakeistas. Eltos žiniomis, į rudenį nukeltas ir gegužės mėnesį į Vatikaną planuotas Estijos prezidento vizitas.

Algirdas Brazauskas, dar kartą padėkojęs už kvietimą, pažymėjo, kad Lietuvos ir Vatikano santykiai klostosi sklandžiai ir pareiškė įsitikinimą, kad Lietuva ir toliau susilauks nuolatinio Vatikano ir šventojo Tėvo dėmesio.

• **ŠVEDIJOS UŽSIENIO REIKALŲ MINISTRĖS VIZITAS.** Trečiądienį su vienos dienos vizitu Lietuvą atvyko Švedijos užsienio reikalų ministrė Margareta af Ugglas (Margaretha af Ugglas).

Po susitikimo su Algirdu Brazausku ji pasakė žurnalistams, kad pokalbyje buvo apsvaistytos viso Baltijos regiono plėtros perspektyvos. Pasak M. af Ugglas, Švedija laikosi tvirtos nuostatos, kad Rusijos kariuomenė turi palikti Baltijos valstybes iki šių metų rugpjūčio 31 dienos. Ministrė taip pat pabrėžė, kad Švedija, kaip ir Lietuva, yra labai suinteresuota Karaliaučiaus srities demilitarizavimu. Švedija yra pasirengusi padėti šiai Rusijos sričiai plėtoti ekonomiką, pritraukti užsienio investicijas. Šiuos klausimus M. af Ugglas aptars ketvirtadienį viešėdama Karaliaučiuje.

Atsakydama į klausimą, koks Švedijos požiūris į Rusijos karinį tranzitą per Lietuvą, ministrė sakė, jog dviejų suverenių valstybių problema turi būti išspręsta laikantis tarptautinių reikalavimų.

Trečiądienį po pietų Švedijos užsienio reikalų ministrė ir ją lydintys asmenys lankėsi Ignalinos atominėje elektrinėje. Ji sakė norinti pamatyti, kaip įgyvendinama elektrinės saugumo didinimo programa, kurią finansuoja Švedija.

M. af Ugglas taip pat susitiko su Užsienio reikalų ministru Povilu Gyliu, opozicijos lyderiu Vytautu Landsbergiu.

• **KNYGA APIE LIETUVIŲ TRĖMIMUS SEIMO KOMITETO PIRMININKAS IR OPOZICIJOS LYDERIS PAVADINO SĄMONINGU NETIESOS PLATINIMU.** Seimo užsienio reikalų komiteto pirmininkas Kazys Bobelis Seime padarė pareiškimą dėl knygos "Lietuvos kovų ir kančių istorija". Šiame vilniečių istorikų Henriko Šadžiaus, Gedimino Rudžio, Eugenijaus Grunskio ir Vandos Kašauskienės parengtame leidinyje išspausdinti sovietiniai dokumentai, liečiantys Lietuvos trėmimą.

Tai yra mūsų tautos kančių tragedijos iškraipymas, sakoma pareiškime, šioje knygoje visas sąmoningai sufalsifikuota, visi dokumentai surinkti iš buvusių sovietinių archyvų vienašališkai, suklustoti, persunkti sovietine propaganda. Knygoje rašoma, kad buvo tremiami tik įvairūs nusikaltėliai, buožės, banditai, prostitutės. Joje teigiama, kad tremtiniai buvo vežami keleiviniais vagonais, kiekvienas gaudavo po 5,50 rb. dienpinigių, stotyse buvo duodamas šiltas maistas, o vaikams pienas, kad tremtiniai turėtų daug багаžo, kuriam perkelti į baržas samdėsi nešikus ir t.t.

Kazys Bobelis atkreipia dėmesį, kad nei prie vieno dokumento nėra komentaro ar bent paaiškinimo, jog tai suklasgoti, žiauriai tiesą nuslepiantys dokumentai.

Ateinančios kartos ir Vakarų pasaulio žmonės, kurie savo akimis nematė vykusios trėminių tragedijų, galvos, kad tikrai nebuvo tautos genocido. Tai noras pateisinti ir sufabikuoti trėmimo bei šimtų tūkstančių nukentėjusių lietuvių istoriją", sakoma pareiškime.

Kazys Bobelis kreipėsi į Seimą priimti nutarimą, pasmerkiantį šios knygos, kaip klastojančios Lietuvos genocido istoriją, išleidimą, sustabdyti platinimą, o tolesnį jos leidimą pavesti Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centrui.

Abejotina istorine medžiaga knygoje "Lietuvos kovų ir kančių istorija" paskelbtus dokumentus pavadino opozicijos lyderis Vytautas Landsbergis. Savo pareiškime jis rašo, jog "tai, kaip padaryta, yra netiesos platinimas, kompromituojantis užsienio lietuvių sumanymą". "Istorikai, kurie Pasaulio lietuvių bendruomenės pavedimu knygą parengė, nėra pirmokai, kurie nežinotų, koks būna kritiškas mokslinis, o koks gali būti nekritiškas veidmainingų dokumentų skelbimas", pabrėžė jis.

• **RYGOS PAJŪRYJE PRIIMTI REIKŠMINGI BALTIJOS PARLAMENTARŲ DOKUMENTAI.** Praėjusį savaitgalį Jūrmalos kurorte prie Rygos tris dienas vyko Baltijos asamblėjos sesija. Joje priimta 12 dokumentų. Lietuvos Seimo pirmininko Egidijaus Bičkausko, kuris sesijoje pusmečiu išrinktas Asamblėjos pirmininku, nuomone svarbiausias yra pareiškimas "Dėl Rusijos spaudimo Baltijos valstybėms".

Baltijos Asamblėja, sakoma šiame dokumente, akcentuodama tai, kad Rusija pastaruoju metu vis dažniau imasi grubaus spaudimo Estijai priemonių, taip pat Rusijos gynybos ministro pasisakymą dėl papildomo kariuomenės įvedi-

Mažoji Palestina

Gegužės 13 d. Izraelio kareiviai pasitraukė iš Jericho miesto, baigėsi 27 metų trukusi okupacija. Nuleidus Izraelio vėliavą, į miestą atvažiavo autobusai su ginkluotais palestiniečiais policininkais, kurių vadas gen. Ismail pasakė susirinkusiai miniai, kad Jericho miestas bus žinomas istorijoje, kaip Palestinos valstybės pradžia.

Panašios perdavimo ceremonijos vyko Gazos teritorijoje, kur žmonės džiaugėsi, sulaukę savo giminių ar draugų, Izraelio paleistų iš kalėjimų ir koncentracijos stovyklų.

Sakoma, kad Gazoje tik apie 40 nuoš. arabų džiaugiasi nauja padėtimi. Gyventojų tarpe yra daug PLO vado Arafato politinių priešų. Kiti palestiniečiai nusiminė, kad neteks tarnybų Gazos civilinėje administracijoje, kurios departamentų galvos buvo izrealitai, tačiau tarnybas turėjo apie 13,000 palestiniečių.

mo į Estiją, pareiškia, jog dabar ir ateityje bet kokie grėšiniai ir spaudimas kiekvienai iš Baltijos valstybių, iš kur jie beatsirastų, bus traktuojami kaip grėšimas visoms Baltijos valstybėms. Rusijoje imperialistinės tendencijos vis dar labai gyvos, tiksliai veikdamos kartu, Baltijos valstybės gali prieš jas sėkmingiau kovoti, pasakė Egidijus Bičkauskas. "Po vieną mus suvalgys", pabrėžė jis.

Taip pat priimta rezoliucija dėl santykių su Rusija. Joje Rusijos vadovybė kviečiama iki šių metų rugpjūčio pabaigos visiškai išvesti iš Estijos kariuomenę, pripažinti, jog su Estija ir Latvija yra neišspręstų teritorinių problemų, kurias sukūrė Sovietų Sąjunga. Dokumente siūloma nedaryti Baltijos valstybėms ekonominio ir kitokio spaudimo tarpusavio sutarčių pasirašymo ir įgyvendinimo metu. Rezoliucijoje kviečiama pripažinti faktą, kad Rusijos Federacija, būdama Sovietų Sąjungos teisių perėmėja, atsako už nuostolių, kuriuos Sovietų Sąjunga padarė Estijai, Latvijai ir Lietuvai okupacijos metais, kompensavimą. Rusijos Federacija pakviesta viešai pripažinti, jog 1940 metais Sovietų Sąjunga okupavo Baltijos valstybes.

• **TEISMO LAUKIA "VILNIAUS BRIGADOS" NARIAI, O SKANDALINGAI PAGARSĖJUSI "CENTURIONO" BYLA, TIKRIAUSIAI, BUS PERŽIŪRĖTA.** Borisui Dekanidzei, vienam iš "Vilniaus brigados" vadovų, pateiktas pilnos apimtės kaltinimas. Anksčiau jis buvo kaltinamas šios gaujos organizavimu ir tyčiniu "Respublikos" laikraščio vyriausiojo pavaduotojo Vito Lingio nužudymu. Dabar jam dar inkriminuojama ir neteisėtas ginklo nešiojimas, turto prievartavimas, pasikėsinimas nužudyti du Vilniaus verslininkus.

Borisas Dekanidzė ir dar penki "Vilniaus brigados" nariai kalinami Vilniaus Lukiškių kalėjime nuo pernai metų lapkričio mėnesio. Šią savaitę oficialūs pilni kaltinimai bus pateikti kitiems jos nariams.

Vilniaus prokuratūros atstovas sakė, kad birželio mėnesį byla bus įteikta Aukščiausiam Teismui.

Tuo tarpu Lietuvoje kilo tikra pasipiktinimo audra po to, kai praėjusią savaitę teismas paskelbė nuosprendį vadina-mojoje "Centuriono" byloje. Ši gauja, prisidengusi paslaugas teikiančio kooperatyvo iškaba, prievartavo turta, šantažavo verslininkus, kėsinosi juos nužudyti. Pas jos narius aptikta ginklų ir sprogmenų. Teismas paskelbė, kad trūko įrodymų ir skyrė kaltinamiesiems labai mažas bausmes, o pritaikius amnestiją, septyni iš devynių teistų paleisti į laisvę.

Šį trečiądienį įvyko neeilinis Seimo posėdis, jame svarstytos teisėsaugos problemos. Aukščiausiojo Teismo pirmininkas Mindaugas Lošys pranešė, kad byla, tikriausiai, bus peržiūrėta pagal jo protestą.

Seimo posėdyje Vidaus reikalų ministras pranešė, kad šiemet Lietuvoje užregistruota 17 tūkstančių nusikaltimų, įvykdyti 158 tyčiniai nužudymai. Seimo nariai priekaištavo policijai už tai, kad daug nusikaltėlių neišaiškinama, o pagautiesiems teismai skiria pernelyg mažas bausmes. Aukščiausiojo teismo pirmininkui vienas Seimo narys pasiūlė atsi-statyti.

Iš visur apie viską

Rašo Algirdas Pužauskas

Ar PLO vadovybė juos paliks senose vietose, niekas nežino. Nedarbas Gazoje siekia 50 nuoš.

Didelį galvosukį visiems sukėlė grupė izraelitų, kurie gyvena Gazos teritorijoje ir nė nemano kraustyti. PLO ir Izraelio derybose šie naujakuriai sukėlė nemažai rūpesčių. Laiką gaisino svarstymai, kaip juos saugoti nuo piktų kaimynų, kokį palikti susisiekimą su Izraelio teritorija. Izraelio spaudoje kai kurie vadina juos pamišėliais, provokatoriais, kiti – optimistais, kurie pasitiki savo kaimynais palestiniečiais. Izraeliui palikta teisė laikyti nedidelį kareivių būrį tų Gazos žydų apsaugai.

Jauni nusikaltėliai

Amerikoje daugelio miestų vidurinėse mokyklose budi policija. Prie mokyklų durų mokiniai tikrinami, kad neišneštų į pastatus ginklų. Nuostabu, kad pa-

naši padėtis sukelia nerimą ir kitose Vakarų valstybėse.

Kanados valdančios liberalų partijos suvažiavime gegužės 15 d. buvo priimta rezoliucija, įpareigojanti vyriausybę įvesti griežtesnę ginklų kontrolę, sustiprinti kovą su nusikaltimais, ypač jauno amžiaus nusikaltėliais. Kanados premjeras pažadėjo prižiūrėti teisingumo ministeriją, kad rezoliucija būtų vykdoma.

Gegužės 12 d. Anglijos Lordų rūmuose vyko debatai dėl naujo Kriminalinio teisingumo įstatymo. Numatoma pastatyti 200 specialiai įrengtų kalėjimų ar pataisos namų jauniems, nepataisomiems 12-14 metų amžiaus nusikaltėliams. Konservatorių partijos Lordų rūmų narė Lady Faithfull stipriai pasisakė prieš jos partijos priimtą įstatymą. Ją parėmė darbiečių ir liberalų partijos lordai. Vienas kalbėtojas pasakė, jog "kalėjimas yra daug kainuojantis būdas padaryti iš blogo žmogaus dar blogesnį".

Kariukas Jemene

Civiliniai karai Jemeno valstybėje, kuri gimė neseniai, 1990 gegužės 21 d., susijungus šiauriniam ir pietiniam Jemenui, nėra naujas reiškinys. Spėjama, kad kovos vyksta dėl svarbaus Adeno uosto, kuris yra didelis pajamų šaltinis, jūros kelių iš Afrikos į Aziją mazgas. Jemene neperseniai buvo rasta ir naftos šaltinių.

Britams pasitraukus iš savo buvusių kolonijų, kovos prasidėjo tarp monarchistų jemeniečių ir revoliucionierių, kurie Pietiniame Jemene buvo įkūrę komunistinę vyriausybę, susijusią su Maskva net 20 metų draugiškumo ir savitarpio pagalbos sutartimi. Jemenas – net Senajame Testamente minima šalis, kurios karalienė Sheba lankė žydų karalių Saliamoną. Galimas daiktas, kad ir vienas iš Trijų karalių, keliavusių į Betliejų, buvo iš Jemeno. Toje Prancūzijos dydžio teritorijoje, gyvena 13 mil. arabų. Jie didžiuojasi savo durklais, ypač jų rankenomis, darytomis iš raganosiu kaulo, Jemeniečiai esą karingi. Šalis suskirstyta į 17 provincijų, kurios varžosi ir mušasi ne tik dėl teritorijos ar ūkų, bet ir dėl garbės.

Olandų rinkimai

Gegužės 3 d. Olandijos 150 vietų parlamento rinkimuose valdančioji krikščionių demokratų partija, su (Nukelta į 5 psl.)

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVA TEL. (216) 531-8150
FAX. 216 531-8428

P.O. BOX 19191 CLEVELAND, OHIO 44119 • 0191
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
EDITOR: DR. ANICETAS BUNDONIS

DIRVA (USPS 157580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-1091

Second-class postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices. • Published Weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. • Subscription per year \$30.00 • Single copy 65 cents. Air mail overseas \$100.00 yr.

Prenumerata metams \$30.00, pusei metų \$17.00 • Oro paštu į užsienį metams \$100.00 pusei metų \$55.00 • Atskiuro numerio kaina 65 centai • Straipsniai pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę. • Nespausdinti straipsniai grąžinami tik autoriams prašant – Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

"LIETUVOS GYVENTOJŲ GENOCIDAS"

Juozas Žygas

Šis leidinys buvo visuomenei pristatytas š.m. gegužės mėn. 1 d. Balzeko Lietuvos kultūros muziejuje. Tai yra labai stambus net 812 psl., leidinys. "LIETUVOS GYVENTOJŲ GENOCIDAS" I tomas 1939-1941 Filosofijos, sociologijos ir teisės institutas – Respresijų Lietuvoje tyrimo centras – Vilnius 1992.

Leidinių parengė: B. Buraskaitė, M. Pilkienė, V. Radušis, V. Vosyliūtė. Įvado redaktorius L. Gadeikis. Leidinio rėmėjai: Audra Misiūnienė, Katalikų šaltos fondas, Lietuvos tautinės kultūros fondas.

Patikrinus "Tarybų Lietuvos enciklopediją", nei vieno iš redakcinio kolektyvo neradau. Išėitų, kad nė vienas nebuvo partietis ir tarybinei valdžiai nuopelnų neturėjo. Reiškia, kad galima istorinį darbą atlikti ir be komunistinių žymūnų talkos. O PLB pasiūlė visai priešingai, parengdama "Lietuvos kovų ir kančių istoriją", kurios redakcinė komisija sudaryta beveik vien iš komunistinių žymūnų ar partijai pasižymėjusių. Tuo buvo tik pasijuokta iš kančių kančių. Už tai toks istorijos sudarymas ir buvo visuotinai pasmerktas.

"ĮVARDINTI ISTORIJĄ" Mečys Laurinkus. "1989 pradžioje nedideliame Lietuvos miestelyje, tremtinių susirinkime, sausakimšoje salėje, dalyvaujant vietos valdžiai, senutė, sunkiai pakildama ant ilgos gumbuotos lazdos, negarsiai ištare žodžius pagyvenusiam oratoriui, valdžios atstovui, ilgai ir painiai kalbėjusiam apie pokario metus: – "Betgi jūs dėl visko ir kaltas! Jūs ir ištrėmėte mano seserį!" Šis epizodas parodo, kaip "buvusieji" akiplėšiškai braunasi į veiklos pirmąsias

eiles. Tas, kuris aktyviai trėmimuose dalyvavo, turi drąsos ir akiplėšiskumo ne tik tremtinių susirinkime dalyvauti, bet dar net ir kalbą sakyti. Taip pat tokie akiplėšos išbrovė ir į "Lietuvos kovų ir kančių istorijos" medžiagos atrinkimą ir jos sudarymą.

Naujai pasirodžiusioji "LIETUVOS GYVENTOJŲ GENOCIDAS" knyga, yra žymiai geriau parengta. Tačiau ir čia yra padaryta mažų netikslumų, kurių buvo galima išvengti. Įvado 9-tame puslapyje yra: "LIETUVOS IŠLIKIMO KE- LIAS", kurio autorius yra Antanas Tyla. Jo rašinys galbūt yra be priekaištų, tačiau pasižiūrėjus į jo biografiją "Tarybų Lietuvos enciklopedijoje", randame, kad jo parašytų veikalų ilgame sąraše, yra ir "Lietuvos TSR istorija". Iš asmeniškų patirties žinant, kad komunistas turėjo "sacro sanctisimum" temų ir objektų sąrašą, kuris buvo draudžiamas paliesti. Pavyzdžiui: be leidimo nebuvo galima paišyti Stalino ir Lenino portretų, kad jų "kilnūs" veidų bruožai nebūtų sugadinti. Tas pat lietuvių partijos ir jos sukurtos santvarkos istoriją. Tad leidimai rašyti istoriją, tebuvo duodami tik patikimiesiems.

Aš jam asmeniškai didelių priekaištų neturiu, tačiau Genocido ar tremties istoriją, reikėtų švariomis rankomis rašyti. Dabar trumpai peržvelkime patį leidinį. Įvade be jau minėtų rašinių yra ir daugiau, būtent: GENOCIDAS IR VALSTYBIŲ MORALĖ – Julius Juzeliūnas. Tai išsamus ir gerai parengtas straipsnis, tačiau ne su visomis jo mintimis sutinku. Pav. "Moralinės traumas patyrė tiek persekiojamieji, tiek ir patys persekiotojai. Normaliomis

KETURIOS VALDŽIOS

(Atkelta iš 1 psl.)

"nacionalinio gelbėjimo" komitetų?..

Temidė tylėjo renkant atstovus į aukščiausius valdžios ešelonus. Tai ir ginklų pirkimo bylą teisininkai galėtų atidėti ramesniam laikui, o iš eilės panagrinėti tas, kurios tikrai yra spėstinos skubos tvarka, kol dar ne visa Lietuva išvogta ir praskolinta.

Ech, valdžios, valdžios... Visos trys taip trokšta turto ir pagarbinimų, kad pasiryžusios per savo teismus priverst jas gerbti, jų bijot, už tariamus įžeidimus prisiteist pinigų, nors pačios savo noru (o ne šventa tautos valia) prarado tą garbę ir orumą. Kai kas, trokšdamas pinigų, savo sąžinę ir dorumą atiduoda net bulvarinio dienraščio teismui. Pavieniai doresni ar tokius vadinantys (juk ir jie balsuoja pagal užsakymą arba, įsitikinę, kad ir taip užteks balsų, gudriai susilaiko) tuose ešelonuose esmės nebekeičia.

Valdžių viršūnės džiaugiasi neatsidžiaugia: supriešinimas mažėja, randasi dar na. Tikrai: Seimo galvai iš vienos pusės – Centras, iš kitos – socialdemokratas bet dirbama sutartinai LDDP dvasia ir metodais, lyg visi būtų tapę Siamo tryniais. Triumviratas! O jei dar kelios šiltos vietelės atsirastų vyriausybėje, – socialdemokratams būtų visai patenkinti. Ypač didieji jų oratoriai: "Jei čia buriama antikomunistinė koalicija, aš nedalyvauju. Aš išeinu" ("Bandom susišnekėti", LA, Nr.

sąlygomis daugelis pastarųjų būtų likę normaliais žmonėmis". Manysčiau, kad istorijos tikslas nėra filosofškai aiškinti, kas kuo galėjo likti, bet kas kuo buvo! Veiklas yra labai platus, tad vienu rašiniu neįmanoma apimti, tad teks dar sugrįžti.

40) Gražu! Ką ir besakyti. O jeigu komunistinė?..

Didysis paradoksas! Iškiliai protai svajoja apie Lietuvą – piliečių visuomenę, o valdžios viršūnės norėtų politinių eunuchų, mankurtų ("Čia jau politika", "Tai tam tikra žmonės kurstanti grupelė"), matyt neabejodamos, kad pilietiskumas – tai valstybinis nusikaltimas.

Teisti reikia valdžią, apvagiančią Lietuvą, jos piliečius smukdančią iki liumpenų, primityviausius verčiančią galvoti apie buvusią okupaciją kaip apie prarastą rojų.

O spauda? Koks jos vaidmuo mūsų gyvenimo bjaurastyje? Visi randa vietos spaudoje ir eterijoje, kad apdergtų (mat, prilygti ir pralenkti neįstengia) didelės politinės išminties ir pilietinės drąsos žmogų, gelbstinį nuo gėdingos Herostrato šlovės net LDDP su visais jos filosofuojančiais "slaptaisiais ginklais", KGB palytėtaisiais, temokančiais groti tik savo pačių užsąskytą muziką. LDDP iškėlė į valdžią ne "Šventa tautos valia", o apgautos tautos (ypač kaimo) nuolankumas. O apgauti tautą buvusiems padėjo viešoji informacija, taip sakant, ketvirtoji valdžia.

Kaip ji elgiasi dabar? Jei pasirodo bent kiek drąsesnis, originalesnis straipsnis, jį lydi prierašas, kad redakcijos nuomonė nebūtinai sutampa su autoriaus. Be to, laiškam, nuomonėms – tik nepilnas puslapis. O reklamai!.. Mat apmoka už vietą laikraštyje. Bet prie reklamos jau nėra įspėjimo, kad už banko, firmos, akcinės bendrovės ar kt. patikimumą redakcija neatsako, nes nepatikrino. Taip prisidedama prie žmonių mulkinimo.

LDDP bankrutavo: demokratiškai išrinkta, tačiau įpratusi tingiai parazituoti,

ji tik sau griebia ryžtingai ("Ryžtingai – nereiskia gerai", – LDDP filosofo auksinė mintis), o demokratiškai valdyt nesugeba ir nenori. Apgautos tautos valia užkrauta valdymo našta jai per sunki, kompetentingai pritrūko kompetencijos. Bet ir susikompromitavusi, ji nepasitrauks, nes nepažįsta gėdos. Istorija ja pažymės paniekos ir prakeikimo ženklų, bet mums nuo to ne lengviau. Istorija pasmerks ir opozicines partijas, nesugebančias sugniaužt kieta, smagus kumščio – sudaryt koalicinę opoziciją ir šešėlinę vyriausybę, kai verda kunkuliuoja Rusija, o LDDP veda debilią – bailią, susitaikėlišką užsienio ir iki cinizmo grobuonišką vidaus – politiką.

Pirma reikia pasiruošt, o tik po to kalbėt apie priešlaikinius rinkimus. Žiūrėkit, koks tų plepalų rezultatas: hidrai auga dar viena galva – kairieji, socialistai (bene "Jedinstvos" tipo?). Žiūrėkit, kaime dar atsirast kokie agrarininkai – chameleonai keičias spalvas, nes LDDP dabar naudinga skaidytis ar sudaryti skaidymosi regimybę. O koks velnias verčia skaidytis opozicisionierius? Ar nepasimokė?! Už LDDP balsuos girtuokliai, tinginiai, reketininkai – visi, kurie nori gyventi ne iš doro darbo. Atsirast dar ir lengvatikių, kuriems patinka apsigaudinėti. Ir vargu ateis balsuoti dori, jau vieną kartą apgauti žmonės, jei nematys doros, vieningos, kompetentingos (o juk ji turi kur kas didesnę intelekto potencialą negu LDDP) opozicijos.

Dabar galėtų ir spauda (tokiu būdu ji atpirtų ir sąvąsias nuodėmes) atlikti garbingą misiją – paieškoti ir Lietuvoje, ir išeivijoje žmonių (ne parsidavinėjančių ir papirkinėjančių bobelių), dar sugebančių aukotis Lietuvai, ją vest ginti, kaip gyvėnė Sąjūdžio laikais jos vadai ir eiliniai. (AGEP)

Tauro apygardos Geležinio vilko rinktinės partizanų perlaidojimas Marijampolės raj. 1989.09.09. Perlaidota 40 partizanų palaikai.

TĖVYNĖS SAJUNGOS PIRMININKO V. LANDSBERGIO PAREIŠKIMAS

dėl bandymų sudominti SSRS paveldėtojus

1994 gegužės 17 d. Minske pradėti NVS ekspertų svarstymai, kaip iš naujo pasidalinti buvusios SSR Sąjungos prekybinius ir žvejybos laivus, noliečia Baltijos valstybių, kurios 1940-1990 m. laikotarpiu nebuvo šios tariosos sąjungos teisėtos narės, o tik SSRS okupuotos ir neteisėtai aneksuotos valstybės. Todėl jos ir nedalyvauja pasitarimuose. Bet Rusijos vyriausybė, kuri tikriausiai paskatino Baltarusiją iškelti šį klausimą, nieko nedaro be politinio tikslo. Vienas jos tikslų būtų sudaryti klaidingą išpūdį, neva SSRS nekarinis laivynas buvo pasidalintas, ir neva Baltijos šalys anksčiau dalyvavo to-

se dalybose kaip buvusios sovietų respublikos. Dar vienas galimas tikslas pamėginti sukelti įtampą tarp Baltarusijos ir trijų Baltijos valstybių.

Netikėtas politinis efektas buvo gautas, kai kitos NVS šalys susimąstė, kodėl siūloma dalintis tikslai laivus. Dar toliau siekiantis gali būti susivokimas, kad Rusija 1991 m. nebūtinai pagrįstai pasiskelbė esanti vienintelė SSRS tarptautinių pozicijų paveldėtoja. Tada jau dešimt, vienuolika arba dvylika buvusių Sovietų Sąjungos respublikų ir NVS šalių spręstų apie savo statusą ir teises į SSRS paveldėjimus.

1994 m. gegužės 18 d.

PAREIŠKIMAS DĖL REZISTENCIJOS GARBĖS APGYNIMO

Po 1940 metų Lietuvos okupacijos ir aneksijos nužudyta, kankinta, ištremta ir persekiota per pusę milijono lietuvių. Ši tautos genocido darbą aktyviai organizavo ir vykdė Rusijos (SSRS) valstybės interesais Lietuvos komunistų partija.

Prieš ketverius metus komunistai apgaulingai pasižadėję įvertinti savo nusikalstamą veiklą lietuvių tautai. Iki šio laiko tai neįvykdyta ir net negalvojama tai daryti. Elgesys yra priešingas.

Šiais metais LDDP savo pirmininko A. Šleževičiaus asmenyje klastingai pakeitė įstatymą dėl Lietuvos gyventojų rezistencijos ir genocido tyrimo centro. Tuo pagrindu nušalino per 100 tūkst. Lietuvos rezistentų ir jų organizacijas nuo rezistentų krauju ir kančia persunktų archyvų tyrimo, istorinės tiesos nustatymo, žuvusiųjų kovos draugų pagerbimo.

Šiuo metu Lietuvos rezistentų vykdomose akcijose "Kaliniai grįžta į KGB kameras" ir pilietinio nepaklusnumo – "Saugosime genocido ir rezistencijos tyrimo Centro patalpą ir KGB archyvą" nuo 1993

metų gruodžio 12 dienos dalyvavo per 3 tūkst. žmonių. Jos parodo tolimesnį ekskomunistinės valdžios cinišką tyčiojimąsi iš nusipelnusių rezistentų pagrįstų siekių ir teisėtų reikalavimų.

Artėjančių birželio 14-osios dienos tragiškų įvykių išvakarėse Lietuvos politiniai kaliniai, partizanai, tremtiniai pareiškia, jog šventvagiška būtų valdžios pareigūnams ir LDDP nariams oficialiai dalyvauti žuvusiųjų ir kankinių paminėjime, tuo pačiu niekinant šiandien likusiuosius gyvuosius. Pasižiūrėkite iš šalies į tuos bebaimius, garbingus žmones, turėjusius lietuviškąją ir žmogiškąją garbę ir ją išlaikiusius. Jie mokėjo drąsiai žvelgti į akis savo budieliams ir šiandien moka garbingai tai pasakyti tautos budelių gynėjams ir jų užtarėjams. To reikalauja tiesa ir šviesa. Be šito nėra ir nebus Lietuvos.

1994 05 12 Vilnius

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos prezidentas
B. Gajauskas

Lietuvos Laisvės Kovos
Sąjūdžio vardu
J. Čeponis

VĖL TARP SAVŲ

Vilnius. Sugrįžęs gyventi į Lietuvą poetas ir žurnalistas Balys Gaidžiūnas Rašytojų sąjungos salėje surengė savo kūrybos vakarą. Poetas yra išleidęs eilėraščių rinkinius "Jaunystė arimuose" (1936), "Žaliuojanti

žemė" (1937), "Pakeliui į mirtį" (1947), "Rūpesčių dienos" (1948), "Ir saulėtos, ir rūšios dienos" (1986). Daug metų redagavo išeivijos laikraštį "Dirva".

(AGEP)LA

Marijampolės Tremtinių ir politinių kalinių sąjungos nariai išvyksta perlaidoti partizanų palaikų 1993 m.
L. Kulbienės nuotr.

ORDINŲ DALINIMO SEZONAS LIETUVOJE

Prez. A. Brazauskui pernai vasario mėn. perėmus pareigas, buvo pradėta atžymėti asmenis, kurie yra nusipelnę Lietuvai atgaunant nepriklausomybę. Tokiu būdu, praėjusių metų kovo 11 d. iškilmingame seimo posėdyje Lietuvos nepriklausomybės trečiųjų metų proga buvo pagerbti Nepriklausomybės Atstatymo Akto signatarai, įteikiant jiems specialius ženklelius, pažymėjimus ir Akto atspaudus, parodant patį Akto originalą, kurį iki šiol saugojo kard. V. Sladkevičius. Dabar jis perduotas nacionaliniam archyvu.

Nepriklausomybės Akto signatarus pagerbti jau buvo numaciūs V. Landsbergio vyriausybė, bet dėl įvykusių seimo rinkimų nespėjo tai padaryti.

Šiomet, minint kovo 11 d. sukaktį, nepriklausomybės Akto signatarams buvo įteiktos vardinio balsavimo kortelių spalvotos kopijos ir vardinis balsuotojų sąrašas.

1991 metų sausio 13 d. įvykiams atžymėti buvo įsteigtas Sausio 13-sios medalis, kuriuo prez. Brazauskas yra apdovanojęs eilę užsienio asmenų, kurie 1991 m. sausio – rugsėjo mėn. aktyviai gynė Lietuvos nepriklausomybę ir prisidėjo prie Lietuvos nepriklausomybės tarptautinio pripažinimo. Tokių medalių ir šiemet buvo įteikta, minint šią sukaktį.

Naujais buvo įsteigtas Dariaus–Girėno medalis, atžymint šių lakūnų skrydį į Lietuvą 1933 m. Juo apdovanojami asmenys, nusipelnę Lietuvos aviacijai. Šiuo medaliu pirmą kartą pernai buvo apdovanota grupė asmenų, minint Dariaus–Girėno skrydžio į Lietuvą 60 metų sukaktį.

Buvo atnaujintas apdovanojimas Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Gedimino ordinais ir medaliais. Pernai šiuo trečio laipsnio ordinu buvo apdovanoti matematikas J. Kubilius, rašytojas Justinas Marcinkevičius, kunigas poetas R. Mikutavičius, Lietuvos ilgalaikis atstovas ir pastaruoju metu buvęs ambasadorius Londone V. Balickas, dailininkas V. K. Jonynas ir kiti.

Šiomet, minint Vasario 16-ją, DLK Gedimino ordinais ir medaliais buvo pagerbta didelė grupė asmenų, nusipelnusių Lietuvos kultūrai, mokslui, menui, politikai. Jų tarpe yra ilgalaikis Lietuvos atstovas Paryžiuje ir Washingtone dr. A. Bačkis, rezistentas Viktoras Petkus, seimo narys Juozas Bulavas, skulptorius V. Kašuba, dirigentas S. Sondecakis, krepšininkas St. Butautas, boksininkas Alg. Šociakas, režisierius Juozas Miltinis ir kiti.

Buvo taip pat atnaujintas apdovanojimas Vyčio Kryžiaus ordinu, kuris 1919 metais buvo įsteigtas pagerbti Lietuvos nepriklausomybės kovose pasižymėjusius karius. Po nepriklausomybės atstatymo tuometinis Lietuvos aukščiausios Tarybos pirmininkas V. Landsbergis šiuo pirmo laipsnio ordinu apdovanojo žuvusius prie televizijos bokšto Vilniuje 1991 m. sausio 13 d. Pernai prez. Brazauskas šį ordiną įteikė T. Šernui, vieninteliam išlikusiam gyvam per žudynes Medininkuose, o šiemet, minint kovo 11 d., šie ordinais buvo įteikti žuvusių Medininkuose šeimoms.

Pernai, minint Vilniuje Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto įsteigimo Kaune 50 metų sukaktį, Vy-

čio Kryžiaus ordinais buvo apdovanoti kai kurie jo veikėjai: antro laipsnio su žvaigžde ordinu – ilgalaikis ir paskutinio Vliko valdybos pirmininkas dr. K. Bobelis, o ketvirto laipsnio ordinu buvęs šios valdybos nariai – dr. D. Krivickas, V. Jokubaitis, J. Stiklorius, dr. E. Armanienė bei Tautos Fondo Kanadoje valdybos pirm. A. Firavičius, Vliko Atstovas Pietų Amerikoje A. Mičiūdas kariuomenės kap. A. Vaivada, pagelbėjęs Vlikui Vokietijoje 1945 m.

Tačiau visi šie asmenys nėra dalyvavę koviniuose veiksmuose dėl Lietuvos ar kuo nors nukentėję Vliko veikloje. Visa jų veikla reikšėsi posėdžiais, raštais bei skraidymais į tarptautines konferencijas, rūpinantis Lietuvos reikalais. Vienintelis atvejis, kai Vliko veikėjai po karo buvo patekę bėdon, įvyko 1973 m. Helsinky Europos saugumo ir bendradarbiavimo konferencijos metu. Čia atvykusius veikėjus – tuometinį Vliko pirmininką dr. Kestutį Valiūną, dr. Joną Genį, dr. Petrą Vileišį ir Eglę Žilionytę Suomijos policija buvo suėmus ir uždarius į kalėjimą. Tik įsikišus Amerikos valstybės sekretoriui, kuris dalyvavo šioje konferencijoje, jie buvo greitai paleisti. Tačiau nė vienas iš jų nebuvo apdovanotas nei Vyčio Kryžiaus ordinu nei prezidento Brazausko padėkos raštu.

Taip pat prez. Brazauskas nerado reikalo nė žemiausio laipsnio Vyčio Kryžiaus ordiną paskirti nei vienam iš tų, kurie nacių okupacijos metu pogrindyje Lietuvoje įsteigė Vliką ir paskelbė Lietuvos išlaisvinimo deklaraciją. Tikslai dviem iš jų – pirmosios Vliko valdybos vicepirmininkams dr. A. Damušiu ir B. Gaidžiūnui, kurie yra

(Nukelta į 9 psl.)

ALIDCORP BENDROVĖ PADEDA LIETUVOS ŪKININKAMS

Regina Gasparonienė

(Tęsinys iš praėjusio numerio)

Kodėl ALIDCORP bendrovės darbas yra taip populiarus apylinkių gyventojų tarpe? Reikia prisiminti, kad 1994-ųjų metų pavasario darbus Lietuvoje pradėjo 70 tūkstančių ūkininkų vidutiniuose 9-ųjų hektarų ūkiuose. Iš tų 70 tūkstančių 2/3 ūkininkų neturi nei arkliai, nei traktorius ir nuo pat darbų pradžios pajutusių sunkiausių finansinių problemų našta: dėl labai aukštų žemės ūkio mašinų kainų ūkininkai neišsigali nei jų nupirkti, nei išsinuomoti.

Valdžios nustatytos labai žemos žemės ūkio produkcijos – mėsos ir pieno – supirkimo kainos skurdina ūkininką iš kitos pusės, nes, pavyzdžiui, pieno kaina tik 3/4 padengia pašarų kainas. ALIDCORP bendrovė, turėdama minimalią techniką ir žmones, sugebėjusi 1993 metais apdirbti savo ir apylinkių ūkininkų 300 hektarų žemės, šiais, 1994 metais, planuoja apdirbti iki 500 hektarų plotą. Pasiūlymų nuomuoti žemę yra daug daugiau, negu bendrovė gali apdirbti. Daug ūkininkų ateina ir siūlo dirbti arba nuomuoti jų žemę dėl dviejų priežasčių: viena, neturėdamos technikos, negali apdirbti savo sklypo; antra, nedirbdamos žemės, jis negali, tai yra neturi teisės jos atsiimti. Tokie yra šios dienos žemės ūkio įstatymai. Sudarydama sutartį su tokiu ūkininku, bendrovė pradeda jam atgauti jo žemę.

Šiuo metu pasiūlymai apdirbti arba nuomuoti žemę sudarytų kuone tūkstaną hektarų. Yra priskaičiuota, kad norint apdirbti tokį žemės plotą, bendrovė turėtų turėti:

- 15 traktorių,
- 5 kombainus,
- 15 kultivatorių,
- 5 grūdų sėjimo mašinas,
- 3 traukų barstymo mašinas,
- 10 šienapūvių ir t.t.

Norint įgyvendinti tokį didžiulį planą, būtini ir didžiuliai kapitalo įdėjimai. Šiandien bendrovės 15 akcininkų Los Anželeje ir tie 9 pajininkai Šeduvoje kol kas tokių lėšų neturi.

Nepaprastai didelis "Močiutės" Sūrio pasisekimas skatina toliau plėsti šią pelningą gamybą. Bendrovė planuoja įkurti tokias nedideles pieno perdirbimo įmones Marijampolėje, Veisiejuose, Lazdijuose ir Kupiškėje.

Be šių labai artimų planų, bus mėginama ištirti vėjinių malūnų panaudojimo galimumus. Lietuva yra vėjų kraštas, malūninkystė turi senas tradicijas ir labai tampa priai surišta su žemės ūkiu. Tokius malūnus būtų galima panaudoti elektros gamybai, kuri šiandien Lietuvoje yra nepaprastai brangi.

Kitas planas, kurį reiktų aptarti, tai Lietuvos miškai, pilni priaugusių menkaverčių krūmų, pilni priverstų šiukšlių ir pernelyg prisivėsusių laukinių žvėrių, darančių didžiulę žalą miško ūkiui. Iš miško, išvalius kemsynus ir erškėtynus, ūkininkai pasigamintų kuro namų šildymo sezonui (4-5 mėnesiams); grūdų džiovyklos galėtų tą pačią sistemą naudoti šilumai pagaminti. Toks projektas jau veikia – viena statinė piūvenų dviejų aukštų namą apšildo pusę paros.

Bandoma surasti pagalbą ir kapitalo iš kitų šaltinių. Paskutiniu metu užmegzti ryšiai su didele amerikiečių firma GEONOMICIS, kuri planuoja paremti nedidelių pieninių veiklų, taip pat su US Peace Corps turi suprojektavę mažų verslų programas Baltų šalims. Šių abiejų organizacijų programos pradedamos nuo agrokultūros lygio stiprinimo, nuo ūkininkavimo metodų mokymo. Pagal šias programas, smulkūs Lietuvos ūkiai tik kooperuodamiesi gali išsilaikyti prieš valstybės palaikomų įmonių monopolį. Smulkūs ūkininkai turi būti ne tik remiami, bet ir apmokomi verslo vedimo ir pelno užtikrinimo metodų. Šeduvos žemės ūkio mokykla viena pirmųjų savo klasėse panaudojo lietuvių kalbą išleistą biznio pagrindų vadovėlį Junior Achievement.

Tiek bendrovės vadovai, tiek akcininkai supranta sunkią ir sudėtingą žemės ūkio būklę, nuosavybės įstatymų netobulumą, valdžios nesugebėjimą ar nenorą pagelbėti žemdirbiui. Jie pilnai pritaria ūkininkų Sąjungos pagrindiniam veiklos planui – įvairiais būdais remti smulkus kooperuotus ūkius. ALIDCORP bendrovė tą ir daro jau treči metai – investuoja kapitalą, išrūpina techniką ir apmoka Šeduvos filiale dirbančių žmonių darbą. Taip pat žino, kad pelną atsiimti dar reikės palaukti.

Mieli bendraminčiai,

Daug Gimtinių, Tėvynė – Viena! Tai VIII Pasaulio Lietuvių Jaunimo kongreso (PLJK) šūkis. PLJK įvyks šią vasarą – liepos mėn. 11-29 dienomis. Kongresą rengia Pasaulio Lietuvių Jaunimo Sąjunga (PLJS) kartu su Pasaulio Lietuvių Bendruomenės (PLB). PLJS nariai yra lietuvių kilmės jaunimas tarp 18-35 metų amžiaus, gyvenantis už Lietuvos ribų. Jie, nors išsisklaidę po visą pasaulį, pripažįsta tikrai vieną Tėvynę – LIETUVĄ.

Šis Kongresas – neeilinis. Pirmą kartą PLJS istorijoje Kongresas prasidės

(Atkelta iš 3 psl.)

populiariu premjeru Ruud Lubbers, laimėjo 34 vietas, vietoj turėtų 54 vietų. Lubbers buvo olandų vyriausybės premjeru nuo 1982 metų. Jis per daug nenusiminė dėl šių balsavimo rezultatų, nes jis norėtų pasitraukti iš Olandijos politikos ir pereiti į Europos Sąjungos politiką. Jis laikomas stipriu kandidatu perimti Briuselyje Europos Komisijos prezidento Jacques Delors vietą.

Olandiją palietė ekonominis atoslūgis. Bedarbių

Tam, kad išspręsti visus šiuos sunkiausius klausimus, ALIDCORP šių metų balandžio – gegužės mėnesiams pakvietė atvykti Lietuvos ūkininkų Sąjungos pirmininką prof. Joną Čiulevičių. Susitikimuose bus tariamasi, kaip sustiprinti bendrovės veiklą pagal ūkininkų Sąjungos planus ir idėjas. Tik dirbdami drauge mes padėtume Lietuvos žemdirbiams įsigyti būtinausią techniką ir apmokytume juos naudoti naujausius marketingo metodus. Antra, investavimai, kad ir kokie būtų nedideli, nėra labdara. Tie, kurie jau pirkę akcijas, ir tie, kurie dar ruošiasi, tikisi išgirsti tikslias specialisto rekomendacijas.

ALIDCORP bendrovės valdyba ir akcininkai kreipiasi į visus lietuvius, kviesdami remti Lietuvos žemės ūkį. Mūsų Tėvynė yra suvargusi dėl baisingai nuioškotos žemės ūkio, išniekintos žemės ir gamtos, suluošintos žmonių sielos. Tad ateikime padėti jiems, kada labiausiai reikia. Toks metas yra dabar. Šiandien. Rytoj gali būti per vėlu ir per brangu.

PAREMKIME PASALIO LIETUVIŲ JAUNIMO KONGRESĄ

mūsų tėvų bei senelių žemėje – Lietuvoje. Jame susiburs atstovai ir dalyviai iš visų tradicinių PLJS kraštų: Argentinos, Australijos, Brazilijos, Didž. Britanijos, Italijos, JAV, Kanados, Kolumbijos, Prancūzijos, Šveicarijos, Urugvajaus, Venesuelos ir Vokietijos. Taip pat pirmą kartą sulauksime ir lietuviško jaunimo iš devynių Rytų Europos bei buvusios Sovietų Sąjungos kraštų ir priimsime jų naujai įkurtas Jaunimo Sąjungas į didėjančią PLJS šeimą.

PLJS ir Jaunimo Kongresai verti visų, kuriems rūpi lietuviybės išlaikymas už Lietuvos ribų bei jauniosios kartos ugdymas lietu-

viškoje dvasioje, paramos. Per 25 metus veikusi PLJS skatina lietuvių kilmės jaunimą įsijungti į visuomeninę veiklą ir išvystyti savo organizacinius sugebėjimus bei padeda įdiegti pilietinės pareigos jausmą. Asmenys, įkūrę PLJS ir jos gretose subrendę, šiuo metu aktyviai reiškiasi daugelyje lietuviškų organizacijų per visą pasaulį.

Padėkite užtikrinti lietuviškos veiklos ateitį – paremkite VIII Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongresą savo aukomis!

Su pagarba,

Paulius Mickus

VIII-ojo PLJ Kongreso

Ruošos komiteto pirmininkas

Iš visur apie viską

yra 8 nuoš., o jaunimo tarpe apie 14 nuoš. Tačiau dėl krikščionių demokratų įtakos sumažėjimo kaltinamas ne jaunimas, bet seneliai, kuriuos supykino vyriausybė, nutarusi sustabdyti ketveriems metams pensijų didinimą.

Olandija yra garsi savo socialinės apsaugos programomis. Kalbama, kad kiekvienai dešimčiai dirbančių olandų, devyni olandai gauna kokią nors pensiją. Apie 31 nuoš. Olandijos pajamų išleidžiama socialiniam draudimui.

Pensininkai nepasitenkino įprastomis protesto priemonėmis: laišku redakcijoms ar parlamento nariams rašymu ar demonstracijomis. Jie įsteigė prieš rinkimus dvi naujas politines partijas, kurių kandidatai laimėjo naujame parlamente septynias vietas.

Antroji didžiausia olandų partija – darbiečiai, vietoj turėtų 49 vietų, gavo 37. Senoji konservatorių partija pakėlė savo atstovų skaičių seime iš 22 iki 31, tačiau taip įvyko irgi dėl vyresnio amžiaus balsuotojų palankumo.

Žmogžudysčių sostinė

Filipinai didžiuojasi savo demokratine sistema, savo konstitucinėmis laisvėmis, tačiau tarptautinės policijos įstaigų organizacijos "Interpol" statistika rodo, kad Filipinų laisvė ir demokratija panaši į anarchiją. Vienam šimtui tūkstančių gyventojų per metus tenka 50 žmogžudysčių. Nuo Filipinų mažai atsilieka Gvatemala, o dar daugiau žmo-

nių nužudoma mažoje Bahamos valstybėlėje. Amerikos Kongreso debatuose dėl ginklų kontrolės girdėjosi kalbų, tvirtinančių, jog Amerikos žmogžudysčių statistika nėra jau tokia bloga. Vienam 100,000 gyventojų per metus – apie 10 žmonių.

Filipinų valdžia paskyrė turtingą savo viceprezidentą Joseph Estrada komisijos, kovojančios su nusikaltstamumu, pirmininku. Filipinų sostinės Manilos meras Alfredo Lim pats ėmėsi kovoti su narkotikų pirkliais. Estrada yra buvęs garsus Filipinų filmų herojus, filmų žvaigždė, kuriam jokių kyšių nereikia. Jo šūkis esąs: nusikaltėlis, žmonių grobikas, kyšių ėmėjas, ypač jei jis yra policininkas, geriau miręs, negu gyvas. Tada valstybei nereikia jo šerti kalėjime. Jam pritaria Manilos meras.

Spauda jau kaltina Estradą ir miesto merą, kad jų būdas kovoje su kriminalistais nėra priimtinas, nedemokratiškas. Per daug suimamų nusikaltėlių nušaunama nes jie "priešinosi areštui". Ypač griebiami policijos tarnautojai, kurie arba ima kyšius ir nusikaltėlius paleidžia arba patys "uždarbiauja" plėšdami ar suimdami biznierių, kuriuos vėliau kaip įkaitus paleidžia už nustatytą užmokestį. Komisijos agentai griebia ne tik policijos valdininkus, bet ir nesąžiningus teisėjus.

Filipinų vyriausybė paskelbė įstatymą, kuris taiko mirties bausmę ne tik tėvynės išdavikams, žmogžudžiams, bet ir žmonių grobėjams ir kyšininkams.

IŠKILMINGAI PAMINĖTOS TAUTOS SUKAKTYS

Nepalankus žiemos oras šiais metais privertė Philadelphia LB apylinkės valdybą atidėti Nepriklausomybės šventės minėjimą, pramatytą vasario antrajam savaitgaliui. Buvo pasirinkta kovo 12 – 13 dienos savaitgalis, tą savaitgalį prisimenant ir 1990 m. kovo 11 d. Lietuvos Aukščiausios Tarybos paskelbtą Lietuvos nepriklausomybės atstatymą.

Kovo 12 d. vakarą JAV LB Krašto valdyba drauge su Philadelphia LB apylinkės valdyba Zitos ir dr. Juozo Pangonių miesto centre esančioje svetainėje su ruošė priėmimą Lietuvos naujam ambasadoriui Washington dr. Alfonsui Eidintui, į Philadelphia atvykusiam su žmona Birute, vaikais Donatu ir Aiste, lydint pirmajam ambasados sekretoriui dr. Vytautui Žaliui. Priėmimo dalyvavo 50 asmenų, atstovavusių vietos lietuvių įvairiom organizacijom. Priėmimui vadovavęs JAV LB Visuomeninių reikalų tarybos pirm. Algimantas Gečys individualiai supažindino ambasadorių su kiekvienu priėmimo dalyviu, kartu suminėdamas atstovaujamos organizacijos

ir svečias iš Alytaus kun. Leonas Jakimavičius. Pastarasis pasakė tai dienai skirtą pamokslą, tėv. Burkauskui pridėdamas prasmingą žodį anglų kalba. Mišiose dalyvavo Lietuvos ambasadorius dr. A. Eidintas su šeima, giedoto solistė Rasa Krokytė – Veselkienė, grojo muz. dr. Juozas Kasinskas smuiku palydint Brigitai Pompolytei – Kasinskienei. Chorui vargonavo Anelė Kaulinytė. Aukas nešė LB vadovybės paprašyti svarbiųjų lietuviškų organizacijų atstovai.

Iškilmingas minėjimas – akademija vyko Lietuvių namuose. Jį šauniai pravedė Raimonda ir Vidmantas Rukšiai. Amerikos ir Lietuvos himnus sugiedojo solistė Rasa Krokytė – Veselkienė. Invokaciją sukalbėjo kun. L. Jakimavičius – Lietuviškai ir kun. T. Burkauskas – angliškai. Įžanginį žodį pradedant minėjimą tarė ir garbės svečius pristatė Philadelphia LB apylinkės valdybos pirm. Teresė Gečienė. Buvo perskaityta LB Krašto valdybos išrūpintas prez. B. Clinton sveikinimas ir Pensilvanijos gubernatoriaus W. Casey pro-

Užkandžiaujant Philadelphia Lietuvių Namuose prieš Nepriklausomybės šventės minėjimą. Iš k. į d.: Algis Danta, Birutė Eidintienė, Lietuvos ambasadorius Dr. Alfonsas Eidintas ir Putinas Mašalaitis.

reikia didžiulio laimėto laisvės kova, šį kartą Lietuvai turint Klaipėdos uostą ir sostinę Vilnių. Anot prelegento, Lietuva siekianti grįžti į Vakarų Europos sudėtį iš kurios okupanto buvo išplėsta. Tauta trokšta matyti Lietuvą su efektyvia ir tvirta valiuta, turtėjančią, kūriantį kultūrininkus ir pasišventusius švietėjus. Dr. Eidintas pripažino esant daug tvarkytinų sričių, tačiau tikisi, kad neteks Lietuvai pakelti tolimesnių didesnių sukrėtimų.

Ambasadorius sveikino visus su pirma per keturius metus nepriklausomybės

žodžių. Tai jaunas, sėkmingai brėstantis talentas. Jai profesionaliai akomponavo muz. George Akerly.

Programą apvainikavo Vinco Krėvės lituanistinės mokyklos mokinukai savo dainomis, deklamacijomis ir šokiais, kuriuos paruošė mokyklos vedėja Brigita Kasinskienė ir mokytojos Jūratė Krokytė – Stirbienė ir Estera Washofsky. Minėjimo metu buvo telktos aukos LB darbams paremti. Aukų telkimui vadovavo Algis Danta. Surinkta arti \$ 3,000., vėjų tęsia LB apylinkės valdybos išd. Roma Krušinskienė. Minėjimas baigtas, visiems susiėmus rankomis, dainuojant "Lietuva Bran-

gi". Apylinkės valdyba su ponių talka visus atsilankiusius pavaišino skanėstais neimdamos užmokesčio. Nusistebėjus dosnumu, buvo pastebėta, kad švenčiame dabar džiaugsmo šventę ir apylinkės valdyba nori, kad visi būtų geroje nuotaikoje.

Dieną po minėjimo, dienraštis "The Philadelphia Inquirer" išspausdino reporterio William R. Macklin straipsnį "Lithuanians celebrate freedom". Straipsnyje cituojamas ambasadorius Eidintas ir meras Rendell, paminima buvusi ilgametė okupacija ir Lietuvos išsivadavimas iš sovietinės okupacijos. LB Inf. (Sag)

Lietuvos ambasadorius JAV Dr. Alfonsas Eidintas sveikinasi su Philadelphia meru Edward Rendell Nepriklausomybės šventės minėjime.

darbo sritį ir teikiamas pastangas nepriklausomai Lietuvai ir jos išeivijai. Savo kalboje ambasadorius Eidintas pabrėžė abejose Atlanto pusėse gyvenančių lietuvių skirtumų supratimo reikalingumą. Sekė klausimai ir šeimyniškas pabendraavimas.

Kitą dieną Lietuvai brangių sukakčių minėjimas pradėtas iškilminga Šv. Mišių auka už Lietuvą Šv. Andriejaus lietuvių parapijoje. Organizacijos dalyvavo su vėliavomis, kurias lydėjo tautiniais rūbais pasipuošusių moterų procesija. Mišias koncelebravo klebonas Tėvas Timotiejus Burkauskas, prel. Leonas Pečiukevičius

klamacija. Į minėjimą asmeniškai atvykęs Philadelphia miesto meras Edward Rendell pasveikino gausiai susirinkusius minėjimo dalyvius, įteikė miesto vardu proklamaciją, prisiminė Lietuvos ministro pirmininko A. Abišalos vizitą Philadelphiaje, pasidžiaugė jam LB apylinkės tada dovanojais Lietuvos olimpinės komandos krepšinio marškinėliais ir ambasadoriui įteikė Laisvės varpą kopiją su specialiai įgraviruotu įrašu.

Dr. Eidintas kreipėsi į klausytojus anglų ir lietuvių kalbomis. Jis apgailestavo, kad Lietuvai 20-jame amžiuje savo valstybę teko atkurti net du kartus. Tačiau

švente be svetimos kariuomenės Lietuvos teritorijoje. Baigdamas dėkojo išeivijai už ligšiolinę veiklą Lietuvos labui. Linkėjo ir toliau išlaikyti lietuvių ir nenustoti Lietuvai padėti stiprinant nepriklausomybę.

Meninę programos dalį atliko vietiniai bei kaimyniniai talentai. Philadelphia ir šiaurinės New Jersey tautinių šokių grupė "Aušrinė – Liepsna", vadovaujama Monikos Šernaitės, pašoko keletus šokius. Su šokiais supažindino Verutė Vansant.

Solistė Rasa Krokytė – Veselkienė padainavo šešias dainas, pirma gražia lietuvių kalba jas apibūdindama, padeklamuodama dalį dainos

LIETUVOS ŠAULIŲ S-GOS VADAS CLEVELANDE

Į Lietuvos Šaulių s-gos išeivijoje dalinių atstovų suvažiavimą, kuris įvyko balandžio 16-17 dienomis Chicagoje, atvyko iš Lietuvos Lietuvių Šaulių s-gos vadas Rimvydas Mintautas ir pavaduotojas Stasys Ignatavičius. Žalgirio šaulių kuopą Clevelande atstovavo kuopos kontrolės komisijos pirmininkas Vytautas Jokūbaitis.

Po Lietuvos Šaulių s-gos išeivijoje dalinių atstovų suvažiavimo, svečiai iš Lietuvos, lydimi Šaulių s-gos išeivijoje Centro Valdybos pirmininko Mokolo Abariaus, vizituodami šaulių dalinius išeivijoje, balandžio 20 dieną lankėsi Clevelande. Ta proga Žalgirio šaulių kuopos pirmininkas Vincas Čečys, savo namuose sušaukė kuopos narių susirinkimą ir svečių priėmimą. Kuopos pirmininkas Vincas Čečys atidarė susirinkimą ir pakvietė kuopos kapelioną kun. G. Kijauską S.J. sukalbėti invokaciją, o Jurgį Malskį perskaityti tai dienai pateiktą darbotvarkę. Perskaičius darbotvarkę kuopos pirmininkas Vincas Čečys, Žalgirio šaulių kuopos narių vardu, svečiui,

Lietuvos Šaulių s-gos vadui Rimvydui Mintautui įteikė 500 dolerių dovaną, o s-gos garbės narei O. Mikulskienei negalint susirinkime dalyvauti, sveikinimą ir piniginę dovaną įteikė J. Budrienė.

Po susirinkimo, prie Žalgirio šaulių kuopos sesių, išdėdinkės Noros Čėčienės ir vicepirmininkės Elenos Šarkauskienės, svečių garbei paruoštų vaišių vyko pokalbiai ir diskusijos. Pokalbio metu paaiškėjo, kad Lietuvos Šaulių s-gai Lietuvoje priklauso virš septynių tūkstančių narių. Nariais priimami nuo keturiolikos metų amžiaus. Yra specialūs daliniai jauniems, kur berniukai karinį, o mergaitės greitosios pagalbos suteikimo apmokymą praeina.

Svečiai, lydimi E. Pranckaus, aplankė Lietuvių namus, kur Lietuvių namų prezidentas R. Butkus supažindino svečius su Lietuvių namais ir pavaišino. Sekančią dieną svečiai iš Lietuvos, lydimi Centro Valdybos pirmininko Mykolo Abariaus išvyko vizitui į kitas lietuvių kolonijas, kur yra šaulių daliniai.

E. Pranckus

JAV LB KRAŠTO VALDYBOS PIRMININKO KELIONĖ Į LIETUVĄ

Tėvynės Sąjungos pirminko Vytauto Landsbergio kvietimu, JAV LB krašto valdybos pirmininkas Vytas Maciūnas dalyvavo Kovo 11-osios dienos minėjime Vilniaus teatro salėje, kurioje perdavė linkėjimus iš JAV, primindamas Amerikos lietuvių nuotaikas, rūpesčius ir įdėtas pastangas Lietuvos nepriklausomybę įtvirtinti per Amerikos valdžią, visuomenines institucijas bei spaudą.

Lietuvoje KV pirmininkas pasinaudojo PLB atstovybės paslaugomis ir buvo apsistojęs PLB atstovo Juozo Gailos būstinėje Turnišėse. Kovo 11 dieną KV pirmininkas dalyvavo tos dienos oficialiame paminėjime Lietuvos Seime. Minėjimo vaizdas liūdnas. Minėjimo atidarymo kalbą (1 val. 20 min) pasakė LDDP atstovas ir Seimo pirmininkas Česlovas Juršėnas. Jis proga pasinaudojo istorijos patikslinimui, pasiteisinimams, ir priekaištavimams ankstyvesnėms valdžioms. Opozicijos atstovai aštriai atsikirto. Gaila, kad visa tai stebėjo minėjime dalyvavę pasaulio šalių ambasadoriai, aišku ir Amerikos ambasadorius Darryl Johnson. Vėliau buvo aiškinta, kad palyginus su pereinamais metais, Seimo atstovai šiemet laikėsi santūriau. (Atseit Lietuvoje bręsta politinė kultūra.)

JAV LB Švietimo tarybos pirm. Reginos Kučienės prašymu, KV pirmininkas susitiko su Lietuvos kultūros ir švietimo ministerijos atstovu išeivijai Audriumi Antanaičiu, iš kurio KV pirmininkas gavo įvairių naujų lietuviškų knygų, kurias parvežė ir perdavė ŠT pirmininkei. Pokalbyje p. Antanaitis informavo, kad šiais metais Kultūros ir švietimo ministerijai buvo pavesta organizuoti "Birštono" tipo konferenciją. Anot A. An-

tanaičio, PLB valdyba taip pat jungiasi su vyriausybe į šio suvažiavimo organizavimą, tačiau nenumato kviesti "Vakarų" pasaulyje gyvenančių lietuvių.

JAV LB Socialinių reikalų tarybos pirm. B. Jasaitienė ir JAV LB Vaikų Vilties komiteto reikalų vedėja Jūratė Budrienė sudarė sąlygas KV pirmininkui pamatyti komiteto pastangomis įsteigtą "Vaikų Vilties" ortopedinę operacinę Vilniaus universiteto Santariškių ligoninėje ir susitikti su operacinės štabu. Skyriuje vi-

dien išgydyti tiksliai per Shriener's ligoninių pagalbą Amerikoje.

KV pirmininkas susitiko su Matematikos ir Informatikos instituto direktoriumi prof. Telksniu, dr. Juškevičiumi, programuotoju Vytautu Zinkevičiumi ir įmonės "BITAS" direktoriumi Arvydu Bartkevičiumi. Rūpėjo susipažinti su instituto programa, per kurią kompiuteriai įtraukiami į lituanistinius darbus ir humanitarinius mokslus. Įmonė "BITAS" yra paruošusi kompiuterio programą "RAŠTAS" kuri "moka" atpažinti lietuviškos rašybos klaidas. Ap-

Lietuvos Vaikų Vilties komiteto pirmininkas dr. Vingras, Vaikų Vilties reikalų vedėja E. Gervickienė su JAV LB Krašto valdybos pirmininku V. Maciūnu.

šos lovos užimtos. Atrodo, kad žinia sklinda, jog Lietuvoje yra ligoninė, kuri daro "stebuklus". Pagal daktarus, konsultacijų skaičius vis kyla. Tėvai, kuriems buvo jau seniai pasakyta nurašyti savo vaikus "invalidais", dabar su nauja viltimi atveda juos rūpestingam šių daktarų dėmesiui. Anot daktaro Saniuko, vaikų Vilties komiteto pastangos įgalino jo jauną štabą pažengti dideliais šuoliais į ateitį. KV pirmininkas taip pat susitiko su dr. Algimantu Vingru, kuris yra Lietuvos Vaikų Vilties komiteto pirmininkas atsakingas parinkti vaikus, kuriuos galima šian-

silankymo metu buvo susitarta, kad JAV Lietuvių Bendruomenė įsigys šią programą savo naudojimui. (Reikia manyti, kad ir LB apylinkėms ši kompiuterio programa gali būti naudinga ir įdomi).

KV pirmininkas susitiko su p. Kornelija Jurgaitiene, kuri yra Jungtinių Tautų Organizacijos Vystymo Programos vyresnioji administratorė. Ši Jungtinių Tautų organizacija yra pasiruošusi padėti Lietuvos vyriausybei atsikviesti išeivijos lietuvių profesinei pagalbai. Šiuo laiku, JAV LB veda profesinių duomenų rinkimų akciją į kurią yra atsilieję jau

KOMPOZITORIAUS K.V. BANAIČIO MINĖJIMAS VILNIUJE

Kompozitoriaus K.V. Banaičio 30 metų mirties sukaktis buvo plačiai paminėta Vilniuje, kur įvyko jo kūrinių koncertas bei paskaitos-laidos per radiją ir televiziją. Radijo laidą pravedė muzikologas V. Venckus. Televizijos programoje buvo rodomos autorinio koncerto ištraukos; apie kompozitorių kalbėjo žinoma muzikologė Ona Narbutienė.

K.V. Banaičio kūrinių koncertas įvyko sausio mėn. 18 d. Lietuvos menininkų rūmuose, kurį pravedė Ona Narbutienė. Programoje buvo atlikta Sonata – rapsodija violončelei (grojo violončelistas R. Armonas ir pianistė I. Uss); fragmentai iš "Sutemos giesmių ir vizių" fortepijonui (skambino H. Znaidziliauskaitė); Sonatos smuikui su fortepijonu II dalis ir epilogas (atliko smuikininkas K. Kanišauskas ir pianistas E. Ignatonis); dalis instrumentinio trio "Lietuvos idilijos" (J. Dvarionas – smuikas, D. Statkevičiūtė – Katinienė –

arfa ir A. Budrys – klarinetas). Vokaličius K.V. Banaičio kūrinius atliko D. Juodikaitytė ir B. Tamašauskas, padainuodami kompozitoriaus harmonizuotas liaudies dainas ir ištraukas iš operos "Jūratė ir Kastytis" (B. Buivydaitės libretas).

Kompozitoriaus brolio Justino duktė Ramutė Banaitytė-Hennings, pasirūpino, kad šis paminėjimas įvyktų Lietuvoje, Vilniuje, Undinė Nasvytytė ir jos vyras Jonas Mašanauskas buvo šio minėjimo organizatoriai. Autorinis koncertas, sutraukęs labai daug publikos, buvo plačiai aprašytas Lietuvos spaudoje.

Per paskutinius pora metų muzikologė Ona Narbutienė parašė eilę straipsnių apie K.V. Banaičio kūrybą bei jo publicistinius raštus. Taip po ilgų tylos metų kompozitorius Kazys Viktoras Banaitis, gerai žinomas Nepriklausomoje Lietuvoje ir išeivijoje, pagaliau sugrįžta į Tėvynę.

Giedra Gudauskienė

apie 300 lietuvių profesionalų. JAV LB KV yra paruošusi profesinę anketa, kurią galima gauti per LB apylinkių valdybas. Prisiėmusiems bus siunčiama informacija apie tiesioginio bendradarbiavimo su Lietuva galimybes savo srityje.

Lietuvai svarią finansinę paramą teikia Atviros Lietuvos Fondas, kurį įsteigė Lietuvoje "Soros Foundation". 1994 metais fondo sąmotoje Lietuvos paramai skiriama net keturi milijonai US dolerių. KV pirmininkas kartu su PLB atstovu J. Gaila susitiko su šio fondo vyriausiu direktoriumi kanadiečiu p. Vytu Gruodžiu susipažinti, kaip parama skirstoma ir pasiteirauti apie bendradarbiavimo galimybes. Įspūdį taip pat padarė kad čia išeivijoje, užaugęs ir profesiniai sėkmingas žmogus persikėlė į Lietuvą gyventi ir dirbti. Jis yra optimistas Lietuvos ateitimi ir, jo nuomone, Lietuva ir išeivija turėtų tarpusavyje bendradarbiavimą kuo daugiau skatinti.

JAV LB KV vicepirmininko mokslo reikalams, dr. Vitolio Vengrio paprašytas, KV pirmininkas teiravosi apie 1995 metais Lietuvoje numatytą Mokslo ir Kūrybos simpoziumą. Tuo reikalu buvo kalbėtasi su min. pirm. Šlezevičiumi, kuris nukreipė pas akademiką Edvardą Vilką, kuris dabar yra Vyriausybės vyriausias patarėjas mokslo reikalams. Susitarta, kad JAV LB vicepirmininkas dr. Vengris su-

sitiks su organizatoriais šią vasarą. Rūpi efektingiau įtraukti Amerikos lietuvių mokslininkus.

Kartu su JAV LB ERT pirmininku Antanu Dambriūnu, KV pirmininkas aplankė ilgesniam pokalbiui Amerikos ambasadorių p. Darryl Johnson Amerikos ambasados rūmuose. Buvo pasidalinta išpuodžiais. Patirta, kad pabaltijo kraštams skirtas investicijos fondas "Baltic Enterprise Fund" dar nepradėjo savo veiklos. Taip pat paaiškėjo, kad ambasadoriaus Johnson terminas Lietuvoje baigiasi. Su juo pasitrauks ir jo pirmasis padėjėjas Algis Rimas. Naujo Lietuvai ambasadoriaus parinkimu jau rūpinamasi.

Įvyko susitikimas su privatizavimo departamento direktoriumi Antanu Kaminsku, siekiant geriau susipažinti, kaip vyksta privatizavimo procesas ir koku būdu jis yra viešai pristatomas. Pirmas išpuodis buvo, kad medžiaga viešumai tinkamai paruošiama. Direktorius Kaminskas tačiau aiškino, kad trūksta lėšų platesniam privatizuojamų objektų paskelbimui. Buvo susitarta, kad privatizavimo informacija bus perduodama PLB atstovybei, kuri galės faksu persiųsti į JAV LB būstinę. Tuo būdu bus sudaromos galimybės Amerikos lietuviams lengviau įsijungti į privatizavimo procesą.

JAV LB Informacija

Privatizacijos departamento direktorius Z. Kaminskas, JAV LB Ekonominės reikalų tarybos pirmininkas A. Dambriūnas ir JAV LB Krašto valdybos pirmininkas V. Maciūnas.

LIETUVIŲ TAUTININKŲ SAJUNGOJE

Apie tautininkų veiklą iš Vilniaus praneša LTS sekretorius R. Giliauskas

• Tęsiant 1994 02 02 pareiškimo dėl sodybinių žemių naudojimo nuostatą, Tautininkų sąjunga kartu su Ūkininkų ir Žemės savininkų sąjungomis balandžio 6 d. kreipėsi į Lietuvos visuomenę dėl moratoriumo sodybinėms žemėms. Teigiama, kad Lietuvos kaime gyventojams suteikta naudotis apie 850 tūkst. ha sodybinių žemių, be teisės ją disponuoti ar paveldėti. Šie plotai sudaro taip vadinamąsias "žaliąsias zonas", kuriose žemė savininkams negrąžinama.

LDDP agrarinės politikos ideologai siekia artimiausiu metu "žaliąsias zonas" išparduoti dabartiniais šių žemių naudotojams. Jeigu ši idėja bus beatodairiškai įgyvendinta, ji sukels daugelį neigiamų pasekmių:

- iš esmės pakeis sodybinių žemių paskirtį ir įteisins ekonominiu bei socialiniu požiūriu nepateisinamą labai smulkių (0,3 - 3,0 ha) privačių ūkių gausą;
- kolektyvinio naudojimo sklypuose sukurs ligi šiol Lietuvoje negirdėtą žemės bendrasavininkų skaičių, kas ateityje lems sunkiai prognozuojamas konfliktines žemės dalybas tiek tarp pačių bendrasavininkų, tiek tarp šios žemės paveldėtojų;
- sukels spekuliacijų žeme protrūkį, ypač arti miestų ir kurortų;
- Pagilins priešpriešą tarp žemės neatgaunančių savininkų (įskaitant gyvenančius "žaliosiose zonose" ir visą laiką dirbančius žemės ūkyje) ir iš LDDP malonės ją lengvatinėmis sąlygomis įgyjančių ir t.t.

Daugelis "žaliųjų zonų" žemės savininkų supranta ir pateisina sodybinių suteikimo kaime gyventojams būtinybę kaip socialinę garantiją nestabiliu pereinamuoju agrarinės reformos laikotarpiu. Jie pasiryžę sodybinių žemių naudojimo moratoriumui ir sutinka laukti, kol reikalai kaime natūraliai išsispręs ir šie plotai sugrįš jiems ar jų paveldėtojams ateityje. Dauguma savininkų neprieštarauja, kad sodybinė žemė, vietos savivaldybėms tarpininkaujant, būtų ir toliau nuomojama dabartiniais teisėtais jos naudotojams, su sąlyga, kad:

- į šią žemę savininkams būtų atstatyta teisė;
- sodybiniai sklypai būtų privatizuojami tik paveldėtoje, pretendentų neturinčioje

je arba savanoriškai kompensaciją paėmusių asmenų žemėje.

Pradedant akciją "Moratoriumą sodybinėms žemėms", minėtos Sąjungos pakvietė žemės savininkus siųsti pareiškimus apie būsimos žalos dydį išpardavus jų žemes "žaliosiose zonose", taip pat nustatytos formos sutikimus rašyti apylinkių agrarinės reformos tarnyboms šiai žemei nuomoti dabartiniais naudotojams. Turimais duomenimis į tarybas ir Žemės savininkų sąjungą jau atsiųsta nemažai sutikimų, jų sriautas auga.

• Lietuvos Respublikos prezidentas Algirdas Brazauskas priėmė Seimo LTS frakcijos narius Leoną Milčią, Mečislovą Treinį ir Sąjungos pirmininką Rimantą Smetoną jų prašymu. Susitikime aptarti Prezidento Antano Smetonos atminimui įamžinti jubiliejiniais metais renginiai ir įteiktas šia proga sąrašas siūlomų svarbiausių darbų.

• Seimo LTS frakcijos ir Sąjungos valdybos bei tarybos nariai susitiko su Marijampolės, Varėnos, Akmenės, Tauragės, Jonavos, Ukmergės, Kretingos rajonų visuomene, tautininkais, rajonuose buvo organizuotos juridinės konsultacijos nuosavybės atgavimo ir kitais klausimais. Įsisteigė arba atsikūrė Tautininkų sąjungos Kaišiadorių raj. Kalvių, Alytaus raj. Simno, Prienų raj. Stakliškių, Užuguosčio, Kudirkų, Kupiškio raj. Pyragių, Plundalių, Varėnos raj. Pamerkių, Vilkaviškio, Kauno raj. Raudondvario skyriai, sudaryta Šalčininkų raj. valdyba. Tikimasi, kad artimiausiu metu bus išrašytas 2000-sis Lietuvos tautininkų sąjungos nario biļietas.

• Tautininkų sąjungos valdybos nariai balandžio 22 d., Pasaulinėje žemės dienoje, Karaliaus Mindaugo kolegijos pakviesti, dalyvavo Medininkuose, aukščiausios Lietuvoje Juozapynės kalvos papėdėje pasodinant devynis ąžuolus, simbolizuojančius visų baltų žemių vienybę. Ta proga buvo organizuota įdomi meninė programa, persipynusi su iškiliomis kalbomis prie tradicinio laužo ugnies.

• Gegužės 2 d. Vilniaus miesto taryboje buvo įregistruota Lietuvos Respub-

likos piliečių iniciatyvinė grupė skelbti referendumą "Dėl pirmalaikių Seimo rinkimų", įrašant į biuletenį slaptam balsavimui Lietuvos tautininkų sąjungos teikiamą klausimą: "Ar Jūs pritariate, kad pirmalaikiai Seimo rinkimai, remiantis Lietuvos Respublikos Konstitucijos 9 straipsniu kaip vienas svarbiausių Tautos ir Valstybės gyvenimo klausimų, būtų surengti 1995 metų pradžioje?"

• Gegužės 3 d. įvyko spaudos konferencija, dalyvaujant LTS pirmininkui Rimantui Smetonai, Seimo LTS frakcijos seniūnui Leonui Milčiui, Demokratų partijos vicepirmininkui Juozui Tartilui, kurioje buvo paskelbta, kad įregistruota iniciatyvinė grupė parašams dėl referendumo rinkti. Jo tikslas – išsiaiškinti, ar tauta palaiko pirmalaikių Seimo rinkimų idėją.

Išplatintas iniciatyvinės grupės Kreipimasis į tautą dėl pirmalaikių Seimo rinkimų, kviečiantis visas opozicines jėgas ir visuomenę į talką. Konferencijoje pasakyta, kad referendumą būtų galima surengti spalio ar lapkričio mėnesį kartu su Tėvynės sąjungos (konservatorių) inicijuotu referendumu dėl santaupų atstatymo ir kad abu referendumai galėtų vykti tą pačią dieną, kaip savivaldybių tarybų rinkimai. Taip darant, be abejo, būtų žymiai mažesnės ir išlaidos. Jeigu tauta pritartų pirmalaikių Seimo rinkimų idėjai, tai patys rinkimai galėtų įvykti 1995 metų kovo mėnesį.

Spaudos konferencijoje buvo pasakyta, kad tik pasikeitus valdžios politinių jėgų santykiui, galima tikėtis, jog Lietuva išbris iš krizės, o laukti ir nieko nedaryti yra nusikaltimas.

Tikimės, kad parašų rinkimo akcijai talkins Politinių kalinių ir tremtinių, Politinių kalinių, Ūkininkų, Žemės savininkų, Lietuvos mokytojų, Darbininkų, Šaulių sąjungų, Demokratų, Nepriklausomybės partijų vietiniai padaliniai. Pasiūlyta tautininkams šiuo reikalu kreiptis ir į Tėvynės sąjungos (konservatorių), Lietuvos Sąjūdžio, Krikščionių demokratų ir kitų partijų bei visuomeninių organizacijų rajonų ir miestų struktūras.

LTS sekretorius
R. Giliauskas

PROF. DR. M. GIMBUTIENĖS PALAIKAI PALAIDOTI PETRAŠIŪNŲ KAPINĖSE

Š. m. gegužės 7 – 8 d. Lietuva atsisveikino su iškilia mokslininke prof. dr. Marija Birute Alseikaite – Gimbutiene.

Atsisveikinimas su M. Gimbutiene įvyko Vilniuje, šv. Jonų bažnyčioje. Urną su velionės palaikais vilniečiai ir kiti sostinės svečiai lankė gegužės 7 d. nuo 12 val. ligi vakaro. Buvo plati muzikinė – chorinė dalis, kalbėjo mokslininkai, miesto atstovai. Gegužės 8 d. palaikai išvežti į Kauną – čia su M. Gimbutiene atsisveikinimas vyko

Vytauto d. Universitete. 1993 m. birželio m. universitetas M. Gimbutienei buvo suteikęs garbės daktaro laipsnį. Po atsisveikinimo Kaune, skambant Laisvės Varpui, palaikai išlydėti į Petrašiūnų kapines. Velionei pageidavus, jos palaikai liko ilsėtis šalia jos motinos.

Petrašiūnų kapinėse įvykusiame gedulo mitinge atsisveikinimo žodžius tarė poetas M. Martinaitis, VDU rektorius prof. B. Vaškelis, istorikas prof. A. Tyla, prof. etnologas N. Vėlius.

D. Rimkutė

Marija Gimbutienė prie Birutės koplytėlės Palangoje 1993 m.
A. Tarvydo nuotr.

VYTAUTO K. JONYNO MEISTRIŠKUMO KLASĖ DRUSKININKUOSE

V.K. Jonynas, 87-metis lietuviškojo meno patriarchas, š.m. liepos mėn., šalia M.K. Čiurlionio Memorialinio Muziejaus Druskininkuose esančioj "Vytauto K. Jonyno Vardo Galerijoje", ilgamečių lietuvių-amerikiečių kultūrinio ryšio entuziastų pastangomis, praves meno meistriškumo seminarą (master class). Beveik prieš 50 metų, V.K. Jonynas, Pietų Vokietijos Freiburge, įkūrė Dailės Akademiją. Prieš "išvietintiems" išsisklandant po pasaulį, spėta išleisti plačiai išgarsėjusių pasaulyje diplomantų laidą.

Adalbertas Nedzelskis, M.K. Čiurlionio Memorialinio Muziejaus direktorius, pritarė "šiam įdomiam ir prasmingam sumanymui", nurodydamas, jog net ir žiemą kurorto įvairiatautė publika muziejų bei galeriją gausiai lankė. Priminė, kad lankymo laikas yra nuo 12-18 val. Pirmadienis – ne darbo diena.

V.K. Jonyno meistriškumo klasei užsiregistruoti skambinti šios Galerijos-Studijos vedėjai dailininkei Onutei Zakarienei (011 370 33) 5-50-96 arba parašant šiuo Muziejaus ir Galerijos adresu: M.K.Čiurlionio g-vė, Druskininkai.

ORDINŲ DALINIMO SEZONAS LIETUVOJE

(Atkelta iš 4 psl.)

perėję nacių lagerių ir kalėjimo pragarą, buvo paskirti prezidento Brazausko padėkos raštai, o pirmosios Vliko valdybos narys dr. B. Kazlas, kuris yra parašęs kelias knygas apie Lietuvos okupaciją, nieko negavo.

Toks Vliko steigėjų ir pirmųjų jo veikėjų nepagerbimas, palyginus su Vyčio Kryžiaus ordinus gavusiais, atrodo kaip pasityčiojimas iš jų ir paties Vyčio Kryžiaus ordino nuvertinimas.

Ne geriau atrodo, palyginus su Vyčio Kryžiaus ordinus gavusiais, apdovanojimas DLK Gedimino ordinais ir diplomatų – Dr. A. Bačkio (II laipsnio ordinu) ir V. Balicko (III laipsnio), kurie visą Lietuvos okupacijos laiką išbuvo savo pareigose ir tuo padėjo išlaikyti Lietuvos valstybės teisinį tęstinumą.

Bet gi ne tik tai vieno Vliko veikėjai rūpinosi Lietuvos išlaisvinimu. Amerikos Lietuvių Taryba, Lietuvių Bendruomenė ir Baltų komitetas (JBANC) nemažiau reikėsi. Todėl prez. Brazauskas turėjo visas išeivijos grupes vienodai traktuoti ir jų veikėjus vienodai pagerbti arba visai nepradėti ordinų bei padėkos raštų dalinimo.

Dabar, kai ordinų skyrimas gal eina į pabaigą, prez. Brazauskas taip pat turėtų pagalvoti apie padėkojimą ne tik saviesiems, bet ir sveitimiesiems, kurie taip pat rū-

pinosi Lietuvos nepriklausomybės atstatymu. Pirmiausia reikėtų prisiminti Amerikos senatorius ir kongresmanus, kurie per visą okupacijos laikotarpį rengė kongrese Lietuvos nepriklausomybės vasario 16 minėjimus, priėmė dėl Lietuvos eilę rezoliucijų, kalbėjo lietuvių susirinkimuose, padrasindami juos nenuleisti rankų dėl Lietuvos laisvės. Taip pat visi Amerikos valstybės sekretoriai kiekvienos Vasario 16 proga siuntė sveikinimus Lietuvos atstovui Washingtone, tuo parodydami, kad Amerika nepripažįsta Lietuvos aneksijos. Visi Amerikos prezidentai, pradedant D. Rooseveltu, rėmė Lietuvos nepriklausomybės atstatymą.

Panašiai ir Kanados parlamentas bei vyriausybė rūpinosi Lietuvos laisve. Daugelis kraštų pakartotinai reikė, kad jie nepripažįsta Lietuvos aneksijos.

Dabar, kai Lietuva daugiau kaip metai turi savo išrinktą prezidentą ir seimą, yra pats laikas prisiminti šiuos rėmėjus. Lietuvai ir toliau reikės draugų ir jų pagalbos, bet negali jos tikėtis vasara tik prašydama ir nesusiprasdama už ją padėkoti.

Juozas Vitėnas

Skaitykite ir platinkite
DIRVA

RITA STAŠKUTĖ

Kelionių specialistė

Europa, Karibų salos, Meksika, Pietų Amerika, Vid. Rytai

TEL: (216) 831 - 5530 FAX (216) 831-5028

1994 METŲ KELIONĖS Į LIETUVĄ

geriausios kainos – patogiausi lėktuvai
1-800-366-9980

FINNAIR: via Helsinkis į Vilnių

(antradieniais, trečiadieniais, penktadieniais)

arba kitomis jums tinkamoms oro linijomis:

SAS-via Copenhagen, LH-via Frankfurt,

LOT Polish-via Varšuva, AUSTRIAN AIR-via Viena

BORN TO TRAVEL

26949 Chagrin Blvd. • Suite 103 (Ohio Savings Building) BEACHWOOD, OH 44122

Waterview Properties
of the Palm Beaches, Inc.

MLS

Ray Staškūnas

LICENSED REAL ESTATE BROKER

11501 Ellison Wilson Road
North Palm Beach, FL 33408
SE Corner of PGA Bridge

407-622-5000
407-626-6562 res.
407-622-5966 fax

FOR YOUR FLORIDA REAL ESTATE NEEDS!!!

CALL 1(800) 369-7355

Metinis JAV LB Clevelando apylinkės susirinkimas 1994.04.24 d. Nuotraukoje dalis susirinkimo dalyvių.

V. Bacevičiaus nuotr.

JURGIS JANKUS SKAITĖ SAVO KŪRYBĄ

Detroite Šv. Antano parapijoje gegužės 8 d., Motinos dienos šventėje dalyvaavo rašytojas Jurgis Jankus. Rašytojas, kuriam jau 87 metai, keliais ryškiais sakiniais nusakė motinos svarbą žmogaus gyvenime – ji pirmoji mus prašnekiną, mus nuo pirmo žingsnio vedžioja, rūpinasi mūsų gerbūviu. Jei motina baudžia, tai neskauda. Nes jos rankos mus nešiojo. Priminė atvejį, kai bėgant nuo karo motina pusančios paros nešė kūdikį ant savo rankų, kol nebegalėjo jų ištiesti. Pagal Jankų, Lietuvos šio šimtmečio istorijoje svarbiausias yra Sopulingosios motinos įvaizdis.

Tuomet jis paskaitė ištrauką iš savo knygos "Naktis ant morų", kuri laimėjo švietimo valdybos premiją 1948 metais Vokietijoje.

Čia pavaizduota motina bolševikmetyje, prieš prasidedant rusų ir vokiečių karui, kaip ji sumaniai apgina savo sūnų nuo milicijos, net tapdama žudike dėl savo sūnaus išgelbėjimo. Jurgis Jankus yra rašęs romanus ir vaidinimus. Jis visuomet atranda ką nors naujo ir neeilinio žmonių gyvenime. Jo romanai yra tiesiog vaidinimai. Jis yra lietuvių literatūroje vienas iš dramatiškiausių rašytojų. Jis skaitė savo kūrinį ramiai ir aiškiai. Salėje buvo tylu. Nelyg patys žmonės skaitytų knygą. Tai yra meistriskumo įrodymas. Detroitas yra laimingas, sulaukęs naujo gyventojų Jurgio Jankaus. Taigi nelyg naujas namas geroje gatvėje arba senas vynas naujose statinėse.

Saulius Šimoliūnas

SAULĖS UŽTEMIMAS

Gegužės 10 d. JAV ir kitur Žemės rutulyje (nuo Havajų salų iki Maroko) buvo matomas saulės užtemimas. Ši kartą mėnulis buvo per toli nuo Žemės ir ne visiškai užtemdė saulę. Geriausiai matomas mėnulio šešėlis su saulės spindulių žiedu buvo 170 mylių platumo juostoje nuo El Paso, Texas, iki Portland, Maine. JAV pirmieji užtemimą pamatė Texase 8:44 val. ryto MT laiku (Mountain Time). Clevelande nuo 1:14:42 iki 1:19:31 val p.p. matėme tamsų tamsų mėnulio šešėlį su siauru saulės spindulių žiedu aplink. Visi stebėtojai žinias klaidos buvo išpėti nežiūrėti į užtemdytą saulę atitinkamai neapsaugojus akių tinklainai (retinai). Daugelyje stebėjimo vietų buvo dalinami specialūs tamsūs akiniai arba naudotos

suvirinimo kaukės (welder's mask). Clevelando ligoninės nesulaukė ligonių su pakenktomis akimis po šio saulės užtemimo.

Užtemimas Ohio valstijoje ilgiausiai truko – 6:13 min. Wauseon miestelyje, 32 mylios į vakarus nuo Toledo. Nuo 1806 m. tai buvo pirmas saulės užtemimas praėjęs virš Clevelando. Kiekvienas saulės užtemimas atsitinka dvi savaites prieš arba dvi savaites po mėnulio užtemimo. Ši kartą clevelandiečiai galės stebėti dalinį mėnulio užtemimą gegužės 24 d. naktį.

Sekantis pilnas saulės užtemimas bus 2024 metais, o 2093 metais bus sekantis žiedo pavidalo saulės užtemimas. Tai yra kažkas tokio, ką daugelis matysime gal tik vieną kartą savo gyvenime.

Ger.J.

FOTO PARODA APIE PARTIZANUS

Washingtono Lietuvių bendruomenei ir Lietuvos ambasadai sutarus, Lietuvos ambasadoje vyksta foto nuotraukų paroda apie Pavežžio partizanus. Ši pavasarį tos pačios nuotraukos buvo sėkmingai išstatytos Lietuvių dailės muziejuje Lemonte.

Ambasadoje paroda vyks iki gegužės pabaigos. Parodą galima apžiūrėti ambasados darbo valandomis arba kitu laiku, susitarus telefonu (202) 234-5860. Apžiūrėjimas nemokamas.

BRONIAUS JONUŠO STIPENDIJA

Muziko ir kompozitoriaus Br. Jonušo stipendija lituanistiką studijuojančiam jaunuoliui ar jaunuolei šiemet bus jau septyniolitoji.

Stipendiją įsteigė Jonušo našlė Emilija Jonušienė, gyvenanti Omahoje, NE, norinti įamžinti savo vyro atminimą ir ta proga bent kiek sušelpiti nepasiturinti studentą.

Stipendijos dydis – \$1000.00.

Norintieji stipendiją gauti turi iki 1994 birželio 30 d. atsiųsti prašymą su aukštosios mokyklos pažymėjimu, kokios nors lietuviškos organizacijos rekomendacija ir savo veiklos lietuviškoje dirvoje aprašymu. Stipendijai kandidatą parinks atitinkama komisija.

Iki šiol stipendijas gavo dvidešimt studentų, ir nei vienas jų neapvylė.

Prašymus siųsti:

Br. Jonušo stipendija
9927 Devonshire
OMAHA, NE 68114.

★★★★★

GYVENIMIŠKOS ĮVAIRENYBĖS

Gėrardas Juškėnas

KOVA PRIEŠ
KLASTOTOJUS

Došerių banknotų klastotojams įkyriai persistengiant JAV valdžia žada imtis priemonių, kad stambesnius banknotus būtų neįmanoma padirbti. Išdo žinyboje yra svarstoma kaip pakeisti \$20, \$50 ir \$100 banknotų išvaizdą. Jau 65 metus "žaliukai" spausdinami be pakeitimų.

Išdo pareigūnai negarsina savo planų. Tačiau žinovai spėja, kad šitie banknotai netrukus bus spausdinami kelių spalvų. Dvi spalvos kopijavimo metu tampa trečia spalva, kas pasunkintų padirbimą dublikavimo (Xerox ar pan.) mašina. Istorinių asmenų portretai bus iš banknoto vidurio patraukti į šoną. Tas leis viduryje banknotų dėti specia-

lius vandens ženklus, kuriuos yra sunkiau padirbti.

Pora pakeitimų jau padaryta 1990 m.: kairiame banknoto šone įjautas saugumo siūlas ir mikroskopa spausdinami portretai. Dabar esantieji apyvartoje banknotai bus ir toliau palikti, bet jie bus kruopščiau tikrinami. Anot Slaptosios Tarnybos (Secret Service) beveik visi padirbti banknotai yra konfiskuojami dar jiems nepatekus į apyvartą. 1988 m. buvo konfiskuota \$110 milijonų vertės padirbtų banknotų, o 1993 m. – \$24 milijonai.

MAMOS TEISYBĖ

Mokslininkai Johns Hopkins universitete išskyrė iš broccoli augalo junginį – Sulforaphane, kuris yra

veiksmingas prieš vėžį. Po metų darydami bandymus su žiurkėmis, tyrinėtojai atrado, kad tas junginys mažina vėžio auglius arba iš viso sulėtina vėžio pasireiskimus. Dar neišaiškinta kodėl tas vyksta. Spėjama, kad Sulforaphane sukelia enzymą, kuris naikina vėžį sukeliančias medžiagas. Tolimesniuose tyrimuose norima patikrinti, ar Sulforaphane ar kokios kitos medžiagos padėtų kovoje prieš vėžį žmonėms. Bus ieškomi savanoriai, kurie padėtų nuspręsti tyrimų metu ar galima detoksikuoti enzimus žmogaus kūne.

Gal kada nors bus atrasti priedai maistui, kurie veikėtų prieš vėžį. Broccoli syvai šokolade nekeltų įprasto nepasitenkinimo ir būtų mieliai valgomi. Broccoli augalas yra giminingas kopūstui arba žiedbastučiui.

Kadais broccoli augintojai atsiuntė dėžę broccoli prezidentui G. Bush, bet jis atsisakė tas daržoves valgyti. Esą vaikystėje jo mama vertė jį valgyti broccoli, bet būdamas JAV prezidentas jis nenorėjo jų ir paliesti. O vis tik buvo jo mamos teisybė: broccoli yra naudingas žmogui.

UKRAINA UŽDARYS
ČERNOBYLIO
REAKTORIUS

Ukrainos valdžios atstovai pagaliau sutiko sustabdyti du paskutinius Černobylio jėgainės branduolinius reaktorių, jei jiems pavyks gauti iš kitur elektros energiją.

Principinis susitarimas pasiektas tarp Ukrainos ministerio pirmininko pavaduotojo Valerij Šmarov ir JAV delegacijos. 1986 m. Černobylyje įvyko baisi branduolinio sprogimo avarija, kurioje žuvo arti 8,000 žmonių. Iki šiol ši jėgainė tiekia apie 7% Ukrainos suvartojamos elektros.

"CENTRO KUBAS"

siūlo:

- 1) įsigyti butus (apartamentus);
- 2) pastatyti namą ar butą Vilniuje;
- 3) nupirkti Nacionalinėje Vertybinių popierių biržoje Lietuvos komercinių bankų akcijas, teikiančias iki 70% metinių dividendų.

Sutvarkysime visus juridinius pirkimo-pardavimo dokumentus.

Asmeniškai atsakysime į visus klausimus, atsiųsime grafines ar foto medžiagą.

"Centro kubas" Pylimo gatvė Nr. 12 2001 Vilnius
Lithuania tel. (370-2) 22-70-90, 22-78-41, fax 61-46-24

TRANSPAK
MAISTO SIUNTINIAI

Talpintuvai į Lietuvą siunčiami kas savaitę.

Skubiems siuntiniams – AIR CARGO

Pinigai pervedami doleriais

Maisto siuntiniai, nuo \$39 – iki \$98.

RŪTA DEGUTIENĖ 216 943-4662

28262 Chardon Rd. Willoughby Hills, OH 44092

TRANSPAK

Dirbame nuo 1987

2638 W. 69th Street CHICAGO, IL 60629 Chicagos tel. 312 436-7772

Populiariausias dienraštis Lietuvoje – "Lietuvos Rytas", metams \$149 oru.

NEW YORK Į RYGĄ

\$
279
nuo

Kelionė į vieną pusę, perkant
bilietą į abi puses

Taupios Kelionės
į Pabaltijį

TAUPYKITE LAIKĄ... tiesioginė kelionė iš New Yorko Kennedy aerodromo iki Rygos (Latvija). American Trans Air yra greičiausias kelias į Pabaltijį!

TAUPYKITE PINIGUS... palyginkit ir sutaupysit keliaudami su American Trans Air. Jums geriausias aptarnavimas ir pricinamiausia kaina!

KAINA Į VIENĄ PUSĘ IŠ ŠIŲ MIESTŲ:
(Persedimas VIA New Yorko J.F.K.)

Atlanta nuo	\$411	Detroit nuo	\$344	Philadelphia nuo	\$324
Boston nuo	\$279	Los Angeles nuo	\$397	Pittsburg nuo	\$329
Cleveland nuo	\$370	Miami nuo	\$419	Seattle nuo	\$399
Chicago nuo	\$434	Minneapolis nuo	\$329	San Francisco nuo	\$397

Ar Jūs skrendat biznio reikais, ar pasimatyti su gimine. Jūs norit ten nukeliauti kuo greičiau. Nereikia persėsti į kitą lėktuvą, nereikia be reikalo išleisti dar daugiau pinigų. ATA's tiesioginis skrydis iš New Yorko į Pabaltijį yra patogus, ekonomiškas, ir labai paprastas. Juk Jūs visada to ir norėjote.

Dėl pigiausių kelionių į Pabaltijį skambinkit Jūsų kelionių agentui arba ATA:

800-382-5892

ATA
American Trans Air

Sios kainos yra sezoninės kelionės kainos. Kiti praeities kelionės sezonas "Off-peak" yra bus žymiai brangesnis. Bilietus reikia užsisakyti bent 21 dieną prieš skrydį. Vidutiniškai \$32.95 bus pridėti prie kelionės bilieto ko. už mūsų mokslus.
ATA's skrydis New York Ryga skrydis įvyksta nuo 5/27/94 iki 10/31/94

CLEVELANDE ir apylinkėse

PAGERBTA LIETUVAITĖ

Clevelando Šv. Jurgio parapijietė Laura Alšėnaitė, kuri mokosi Magnificat aukštesnioje mokykloje, tapo priimta į tos mokyklos garbės draugiją – National Honor Society. Sveikiname Laurą Alšėnaitę su šiuo pagerbimu. Ger. J.

KVIEČIAMI MENININKAI

Clevelando Metroparkai ieško įvairaus amžiaus menininkų metiniam Art & The Park Festivaliui, kuris bus š.m. liepos 16 ir 17 d. North Chagrin Res. Sanctuary Marsh Nature Center. Parkų distriktas dailosi vietinių menininkų, kurie galėtų pasirodyti gamtos centre su pora su gamta surištų kūrinių (drožiniais, skulptūromis, paveikslais, piešiniais, eskizais ir pan.). Norintieji

dalyvauti šioje parodoje turi iki birželio 3 d. pristatyti savo kūrinių skaidres – Kevin Metcalf Sanctuary Marsh gamtos centre, 3037 S.O.M. Center Rd., North Chagrin Reserbatation, Willoughby Hills, OH 44094 arba skambinti telefonu 473-3370.

MIŠIOS KAPINĖS

Pirmadienį, gegužės 30 d., Prisiminimo Dieną Clevelando diecezijos kapinėse 10:00 val. ryto bus atnašaujamos Mišios. Vyskupas Anthony Pilla aukos Mišias Visų Sielų kapinėse, o abatas Roger Gries, OSB, aukos Mišias Kalvarijos kapinėse. Lietuviai, lankydami savo artimųjų kapus, turės progą ten pasimelsti. Ger. J.

atlanta IMPORT-EXPORT Inc.

2719 West 71th Street, Chicago, IL 60629

Tel. (312)434-2121 1-800-775-SEND

SKOKIE, CLEVELAND, ST. PETE BEACH, NEW YORK, DETROIT, GRAND RAPIDS, KALAMAZOO, BALTIMORE, PITTSBURGH, HOT SPRINGS, ST. LOUIS, ROCHESTER,

Pristatome siuntinius į namus

Jūsų giminėms Lietuvoje, Latvijoje, Rusijoje, Ukrainoje, Baltarusijoje.

Skubiems siuntiniams: AIR CARGO Amerikietiško maisto siuntiniai.

Pratęsiame vizas, ruošiamo iškvietimus.

Persilunčiame pinigais doleriais.

Visos paslaugos atliekamos greitai ir pigiai.

Clevelando skyriaus tel.: (216) 481-0011
639 East 185th Street • Cleveland, OH

JAKUBS AND SON Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.,
William J. Jakubs Jr.,
Keneth Schmidt ir
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai
936 East 185th Street, Cleveland, Ohio 44119
Tel. (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama
teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje.
Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

Federal Savings Bank

PRAŠAU APLANKYTI MŪSŲ BANKĄ

HOME FEDERAL didžiuojasi būdama dalis jūsų apylinkės

Nuo 1911, HOME FEDERAL padėjo tokioms šeimoms kaip jūsų gauti geromis sąlygomis paskolas ir patarnavimus finansinėse operacijose.

HOME FEDERAL siūlo šiuos patarnavimus:

- Aukštas palūkanas už santaupas
- Čekių santaupas
- Namų paskolas
- Paskolos namų remontams
- ir kitas paskolas labai palankiomis sąlygomis.

HOME Federal Savings Bank

798 East 185th Street, Cleveland, Ohio

Darbo valandos:

Pirmadienio – ketvirtadienio	9:00 – 4:00
Penktadienį	9:00 – 6:00
Šeštadienį	9:00 – 2:00

Telefonas 529-3059

Rose Marie Balogh, Branch Manager

FDIC INSURED

EQUAL HOUSING LENDER

PARENGIMAI

1994 M.

- GEGUŽĖS 30 d. Memorial day – apeigos – mišios – pusryčiai rengia Katalikų karo veteranų postas 613 Šv. Jurgio Parapijoje 8:30 ryto.
- BIRŽELIO 12 d. – Tragiškojo Birželio minėjimas. Rengia Pabaltijiečių komitetas.
- LIEPOS 9 d. 6:00 v.v. Lietuvių Kultūrinių Darželių D-jos Vasaros vakaronė Gwinn Estate, Bratenahl, OH
- LIEPOS 10 d. Clevelando Pensi-ninkų Klubu gegužinė. (Sekmadienį)
- LIEPOS 17 d. Šv. Jurgio parapijos gegužinė pradž. 11:30 ryto Šv. Jurgio sodyboje.
- LIEPOS 31 d. sekmadienį 12-tą valandą popiet, Lietuvos Šaulių Sąjungos Išeivijoje Žalgirio šaulių kuopos valdyba rengia gegužinę prie ežero Beachland parke 17815 Canterbury Road Clev.
- RUGPJŪČIO 7 d. L.K.V. Ramovės Gegužinė
- RUGPJŪČIO 14 d. DIRVOS IR VILTIES draugijos gegužinė įvyks L. ir V. Apanių sodyboje.

- RUGSĖJO 18 d. Virginijos Bruožytės-Muliolienės koncertas. Rengia skautininkų draugovė ir Dievo Motinos parapija.
- SPALIO 1 d. Pabaltijiečių vakaras. Rengia Clev. Pabaltijiečių komitetas (Lietuviai, latviai ir estai.)
- SPALIO 8 d. Los Angeles vyrų kvarteto koncertas Rengia vyr. skaučių Židinys.

- LAPKRIČIO 13 d. Šv. Jurgio Rudens Festivalis 11:30 – 3:30 p.p.
- LAPKRIČIO 19 d. L.K. Ramovės Lietuvos Kariuomenės Atkūrimo Minėjimas
- GRUODŽIO 24 d. Bendros Kūčios – Šv. Jurgio parapijos salėje pradž. 9:30 v.v.

EUROPA TRAVEL 692-1700

LOWEST AIR FARES
available – worldwide

EXPERTS ON TRAVEL
TO E. EUROPE

passports • visas
prepaid tickets

SERVING OUR COMMUNITY FOR OVER
35 YEARS

"LEADERS IN LOW COST TRAVEL"

TAUPA

Lithuanian Credit Union

Lietuvių Kredito Kooperatyvas

767 East 185th Street • Cleveland, OH 44119
481-6677

DARBO VALANDOS

- antradienį, trečiadienį ir ketvirtadienį * 9:00 vr – 4:00 pp *
- penktadienį * 9:00 vr – 6:00 pp * šeštadienį * 9:00 vr – 12:00 pp *
- sekmadienį parapijoje * 11:00 vr – 12:00 pp *
- * Kiekviena taupomoji sąskaita federalinės valdžios (NCUA) apdrausta iki \$100,000 *

MATAS REALTORS

NORMLS

Broker RITA MATAS – G.R.I. – state certified
real estate appraiser

2412 CEDARWOOD ROAD
PEPPER PIKE, OH 44124
(216) 473-2530

18021 MARCELLA ROAD
CLEVELAND, OH. 44119
(216) 486-2530

ADV. VYTAS MATAS – teisinis patarėjas

DIRVA

AMERIKOJE NUSTATYTA AIDS DIAGNOZĖ – NETIKRA

Vilniaus medikai paneigė Amerikos ligoninėje padarytą Žmogaus Imunodeficitu Virusą (ŽIV) diagnozę, dėl kurios buvo deportuotas lietuvis, rašo "Lietuvos rytas". Kovo 29 dieną iš Floridos buvo deportuotas Vilniaus universiteto studentas Linas Jegelevičius, kuriam Miami (Floridoje) ligoninėje tą dieną klaidingai nustatė teigiamą ŽIV reakciją, kuri ilgainiui galėtų sukelti AIDS ligą. Amerikos ambasadoje Lietuvoje jam buvo anuliuota metus galiojanti įvažiavimo į JAV viza. Balandžio mėnesį Lietuvos AIDS centras po specialių

tyrimų jaunuoliui patvirtino, kad jis nėra mirtino viruso nešiotojas.

Lietuvos AIDS centro gydytoja dr. J. Rakickienė, paprašyta pakomentuoti Lino Jegelevičiaus sveikatos patikrinimo JAV ligoninėje rezultatus, sakė, kad klaidingai teigiama ŽIV reakcija kartais gaunama ir Lietuvoje, tačiau po to visuomet atliekami specialūs patvirtinantys testai. "Kiekviena valstybė turi savo įstatymą. Matyt, Majamyje medikai nesivargina dėl kitų šalių piliečių, tokių testų nedaro, o deportuoja", samprotauja gydytoja.

LIETUVOJE DAUGĖJA LIETUVIŲ

Šių metų pradžioje lietuvių tautybės žmonės bendrame šalies gyventojų skaičiuje sudarė 81.1%. 1989 metais jų buvo 79.6%. Sociologė Vlada Stankūnienė, analizuodama demografinius procesus, konstatuoja, kad tai atsitiko dėl padidėjusios rusų emigracijos. Per paskutinius penkis metus iš Lietuvos išvyko apie 34,000 nelietuvių. Per tą laiką Lietuvą paliko 7,400 ukrainie-

čių, 7,000 baltarusių ir 5,300 žydų. Tuo tarpu gyventi į Lietuvą atvyko 5,000 daugiau lietuvių negu paliko šalį.

Tačiau Sankūnienė kartu primena, jog dėl natūralaus prieauglio pernai gyventojų skaičius padidėjo tik 600. Žinoma sociologė liūdnai konstatuoja, kad 1993 metai į Lietuvos istoriją įeis kaip demografinio nuosmūkio metai.

A. A. VALERIJA BANKAUSKIENEI

mirus, Jos palikuoniams dukrai ir žentui DANGUOLEI ir PETRUI GRIGANAVIČIAMS, sūnui ŠARŪNUI ir jo šeimai, sesei ir svainiui LEOKADIJAI ir JUOZUI ŽVYNIAMS, jų šeimai, reiškiamo giliausią užuojautą

*Vanda ir Vaclovas Mažeikai
Eleonora ir Mečys Valiukėnai*

A. A. VALERIJA BANKAUSKIENEI

mirus, dukrą DANGUOLĘ, žentą PETRĄ GRIGANAVIČIŲ bei gimines ir artimuosius nuoširdžiai užjaučiame ir drauge liūdime

*Adomas ir Dana su šeima,
Henrikas ir Marta Macijauskai*

A. A. VALERIJA BANKAUSKIENEI

mirus, jos seseriai LEOKADIJAI ir JUOZUI ŽVYNIAMS, jų dukroms ROMAI, VIDAI, jų šeimoms ir giminėms bei jų artimiesiems reiškiamo nuoširdžią užuojautą

*Elena ir Antanas Rukšėnai
Nijolė ir Algis Rukšėnai*

VYTAUTAS LANDSBERGIS APGYNĖ MOKSLINĮ DARBĄ HABILITUOTO DAKTARO LAIPSNIUI

Lietuvos muzikos akademijos vargonų auditorijoje habilitacinį darbą daktaro laipsniui apgynė šios aukštosios mokyklos profesorius, Tėvynės sąjungos (Lietuvos konservatorių) partijos pirmininkas, Seimo dešinėsios opozicijos lyderis Vytautas Landsbergis. Mokslinio darbo tema "M.K. Čiurlionis – laikas ir turinys". 1978 m. buvo išleista V. Landsbergio monografija "Čiurlionio dailė", 1986 m. – "Čiurlionio muzika". Iš viso Čiurlionio tema V. Landsbergis yra išleidęs šešias knygas, paskelbęs labai daug straipsnių periodikoje, parengęs spaudai gaidų albumus, kaip pianistas įrašęs į plokšteles Čiurlionio fortepioninės muzikos kūrinių. Vytautas Landsbergis Lietuvos konservatoriją (dabar – akademiją) baigė 1955 metais. 1969 m. apgynė mokslų kandidato disertaciją.

ELTA

Mirus

A. A. VALERIJA BANKAUSKIENEI

reiškiamo giliausią užuojautą jos seseriai, mūsų mielai draugei, LEOKADIJAI ŽVYNIENEI su vyru JUOZU ir visai šeimai – dukrai DANGUOLEI GRIGANAVIČIENEI su vyru PETRU ir anūkui ŠARŪNUI su šeima,

*Barbara ir Teodoras Blinstrubai
Stella ir Augustas Paškoniai
Savutė ir Nardis Juškai*

A. A. VACIUI KAVALIŪNUI

mirus, jo žmoną ONĄ, sūnų ARŪNĄ dukteris JOLITĄ ir ALDONĄ bei jų šeimas nuoširdžiai užjaučiame

*Jonas Garla ir dukros
Gražina Liucija ir jų šeimos*

A. A. PROF. DR. ANTANUI MILAKNIUI

iškeliavus Amžinybėn, jo mielai žmonai p. HALINAI ir dukrai VITAI su šeima reiškiamo gilią užuojautą.

*Kauno Veterinarijos
Akademijos auklėtiniai*

TRISDEŠIMT ANTRAS

Dirvos novelės Konkursas

DVI PREMIJOS

Pirmoji – 500 dolerių

Antroji – 300 dolerių

skiriamos iš

A.A. SIMO KAŠELIONIO

palikimo, kurį tvarko Korp! Neo-Lithuania

Tema: Autoriams suteikiama neribojama teisė novelės temą, turinį ir pobūdį patiems pasirinkti.

Apimtis: Novelė turi būti ne trumpesnė kaip 15 psl. mašinėle rašytą, su dvigubu tarpu.

Laikas: Paskutinė rankraščiui įteikti data 1994 metų rugsėjo 15 d. (pašto antspaudas).

Adresas rankraščiams siųsti:

Dirva, Novelės konkursas,
P.O. Box 19191
Cleveland, Ohio 44119-0191

Konkurse kviečiami dalyvauti visi lietuviai rašytojai, gyvenant Lietuvoje, JAV ar bet kuriam kitame krašte.

Paruošimas: Konkursui siunčiami rankraščiai būtinai privalo būti parašyti rašomąja mašinėle ir pasirašomi slapyvardžiu. Tas pats slapyvardis užrašomas ant priedamo uždaro vokelio, kuriame įdėta autoriaus tikroji pavardė, adresas ir telefono numeris. Tikslai laimėjusio vokelis bus atidarytas.

Nepremijuoti rankraščiai grąžinami tikslai autoriams prašant, jų nurodytu adresu.

Jury komisija iš trijų narių sprendžia kas premijuotina paprasta balsų dauguma.

BALYS AUGINAS Poezijos knyga METAFORŲ SMUKAS

Apie ją rašė:

DIRVA – Paskutinis knygos puslapis. Jį užverti ir klausai. Tylu. O tu girdi METAFORŲ SMUKO melodiją. Ir žodžius: Klajūno spyglį iš paukščio ilgesio dainos išrauk!

(V. Kavaliūnas)

TEV. ŽIBURIAI – Augino poezijos tematikos apimtis nepaprastai plati. Knyga teikia dvasinę atgaivą ir estetinį pasigėrėjimą –

(A.M. Balašaitienė)

DIRVA – Vaizdingumas yra neatskirama poeto B. Augino prigimtinė savybė, būdinga jam. Poetas buvo savo tėvynės žemės pranašas. Laikas parodė, kad Lietuva pabudo. Pranašystė buvo tikra. (K. Barėnas)

KNYGA GAUNAMA DIRVOJE

Kaina 12 dol. Siunčiant paštu – 14 dol.

KAUNE IŠNUOMUOJAMI BUTAI

1 ar 2 miegamųjų už \$30 – \$40 savaitei, ramiame rajone, arti autobusų, su baldais, pilna virtuve, vonia, telefonu ir T.V. Galimas buitinis aptarnavimas ar automobilis su šoferiu. Telefonas: (Kaune) 77-66-21 A. Mažeika, Pramonės prospektas 49-92, Pašto dėžė 733, Kaunas 3036